Današnja številka stane Din 1·50.

38. Številka. V Ljubljani, v petek 15. februarja 1924. Leto LVII.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petit vrst á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda" in „Narodna tiskarna" Knaflova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda" Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje Telefon štev. 34.
Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1·50, 8 in več 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod" velja:	V Jugoslaviji v Ljubljani	V Jugoslaviji po pošti	V inozemstvu
12 mesecev	Din 240·—	Din 240·—	Din 360·—
6 „	„ 120·—	„ 120·—	„ 180·—
3 „	„ 60·—	„ 60·—	„ 90·—
1 „	„ 20·—	„ 20·—	„ 30·—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vedno po nakazници.
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

ČRKARSKA PRAVDA.

»Da pravdajo se ti možje mor'biti, za kar so se nekdanji Abderiti.
Prešeren.

Slovenci smo veliki pravdarji za malenkostne stvari, zato pa brez vsakega širšega obzorja o velikih vprašanjih. Sedaj smo se vrnili za sto let nazaj in smo zopet obnovili staro »črkarsko« pravdo, katero je nekoč tako žgoče persifliral nedosegljivi Prešeren. Kaša ne bo nič bolj zabeljena in nič bolj polita, naj se piše tako ali tako — je zaklical Prešeren. Glejmo, kakšna bo kaša, kako se piše, to je postranska stvar!

Sedaj ni krega radi bohoričice in metelčice, pač pa radi c i r i l i c e in l a t i n i c e.

Pred vojno se je med Slovenci podučevala gotica vsaj že v tretjem razredu osnovne šole. Po mnogih šolah se je gotica učila še v prvem razredu. Mnogo je bilo tudi takih šol, kjer se je izključno podučevala gotica, tako da otroci latinice niti znali niso. Gotica je gotovo veliko manj lepa, praktična in potrebna kakor pa je sedaj cirilica. A nikdar se ni pri nas s takim zaničevanjem in s tako aroganco pisalo proti gotici, kakor se piše sedaj proti cirilici! Kako to? — — —

Stvarno pa je dandanes položaj takšen:

Večji del našega naroda zna cirilico in latinico, toda lažje se poslužuje cirilice — to so skoraj vsi Srbi. V Srbiji se je namreč že pred vojno tudi po ljudskih šolah poučevala latinica, tako da Srb pozna obe pisavi, toda cirilsko je bolj vajen.

Drugi, za njim največji del, zna cirilico in latinico, toda lažje se poslužuje latinice. To so bosanski Muslimani, večina Hrvatov in nekaj Slovencev. Na Hrvatskem se je namreč že pred vojno po krajih, kjer prebiva znaten del Srbov, po šolah podučevala tudi cirilica, tako da dober del Hrvatov zna tudi cirilico.

Tretji, najmanjši del, so oni, ki znajo samo latinico. To je večina Slovencev in del Hrvatov.

Tako je dejansko stanje.

Drugo dejstvo, katero je treba poudarjati, je:

Latinica je za one, ki jo rabijo, izključno samo materijalno sredstvo za izražanje misli, in nič drugega. A cirilica je za protivno stran ne samo sredstvo za izražavanje misli, nego tudi znaten narodni element. Cirilica je bila za Srbe od nekdaj narodna pisava, narodni znak, ki jih je ločil od drugih narodnosti. Avstrija je cirilico preganjala, radi nje so bili ljudje internirani, zapirani in obešeni. Ko je Avstrija zasedla Srbijo, je takoj prepovedala cirilico in sledovi tega barbarstva se še sedaj vidijo po beogradskih ulicah. Tako je cirilica postala neki simbol narodnosti in zbog tega bi bila za Srba veliko večja žrtev, da se odreče cirilice, kakor pa za nas latinice.

Ako bi Srbi koncem leta 1918. prišli v Zagreb in v Ljubljano ter takoj prepovedali latinico, kakor so to storili Avstrijci v Srbiji, bi to bilo sicer zelo nepolitično, toda mi bi smeli samo reči: »Kolo se je obrnilo«.

Ako bi se bila vojna sreča obrnila na nemško stran, bi sedaj, ali vsaj v doglednem času Slovenci rabili gotico, kakor pišejo ž njo lužiški Srbi in Mazuri, v Srbiji bi se pa uvedla latinica.

Toda obrnilo se je tako, da smo lahko zadovoljni. Odredilo se je, da sta cirilica in latinica enakopravni. Pri tem je gotovo cirilica več žrtvovala, prvič ker je bolj razširjena in drugič, ker ima za Srba drugačen narodni pomen kakor pa za nas latinica.

Ta rešitev je bila gotovo najpametnejša. Sedaj je samo vprašanje, kako to ravnopravnost v dejanju izvesti. To je mogoče na dva načina:

Ali se čisto mehanično odredi, da se mora ena pisava rabiti poleg druge, vsaka državna tiskovina mora biti dvopismena, akt, ki se pošlje latincu, mora biti latinski, cirilcu cirilski itd. — ali pa se enostavno reče, da sta obe pisavi enakovredni in vsakdo naj rabi ono, ki se mu v danih razmerah zdi praktičnejša.

Prva rešitev bi silno komplikovala in podražila upravo. Vsaka tiskovina bi morala biti dvopismena, tudi tam, kjer je to praktično čisto nepotrebno, na primer v notranjem poslovanju v ministrstvih itd. Vsak, tudi najmanjši urad bi moral biti dvopismen, vsaka tipkarica bi morala znati dve pisavi in imeti dva pisalna stroja. Ali pa bi morali biti pri oblastih posebni uradi za prepisovanje in če bi hotel kak cirilski župan v Liki poslati dopis sosednjemu latinskemu županu, bi moral najprej iti dopis v Karlovec, da ga prepišejo! Uprava bi postala s tem mnogo dražja, mnogo bolj počasna in nerodna.

Veliko pametneje je bilo, da se je reklo: Vsakdo naj piše, kakor mu lažje teče izpod peresa in kakor misli, da bo lažje dosegel svoj namen, to je, da ga bo razumel oni, kateremu piše. Ta način je gotovo najenostavnejši, najcenejši in za nikogar krivičen. Seveda se pri tem lahko zgode neprilike na eni in na drugi strani, ki pa nikakor ne bodo težke. Lahko se zgodi, da dobi slovenski župan dopis, pisan s cirilico, katere ne zna čitati, kakor je včasih dobil dopis z gotico. Toda on bo lahko dobil koga, da mu ga prečita — učitelj, poštarica, šolski otrok itd.

To je navsezadnje še vedno lažje in cenejše, kakor pa, če bi moral dopis najprej nekam v prepisovanje. A istotako se Srbu lahko zgodi, da dobi latinski dopis, katerega težko prečita, čeprav se je v šoli učil nekaj latinice. Če se bodo Slovenci branili cirilice, se bodo Srbi branili latinice in škoda bo na latinski strani. Črkarska pravda je bila neumna pred sto leti, sedaj bi pa bila zelo škodljiva. Doslej tega sovraštva do latinice med Srbi še ni in pripovedovanje, da po ministrstvih zavijajo služilji sir v latinski pisane akte, so enostavne laži, tudi če se trosijo na katoliški podlagi. A lahko bi prišlo tudi to. Toda doslej vlada med Srbi v tem oziru še taka ravnodušnost, da se celo v notranjem poslovanju napiše akt s cirilico ali z latinico, kakor je ravno stroj pri roki.

Italijanski parlament nekdaj in sedaj.

Sedaj, ko so pred vrati italijanske parlamentarne volitve, bo čitatelje »Slovenskega Naroda« brez dvoma zanimalo, kako se je razvijal parlamentarizem v Italiji od prvega svojega začetka pa do danes. Naj torej podam kratek pregled.

Italijanska ustava je plod prvih revolucijonarnih gibanj »risorgimenta« in je bila proglašena za tedanjo kraljevino Sardinijo 14. marca 1848. Kralj Karel Albert je pod pritiskom nacijonalistov 9. oktobra 1847. odslovil ustavi sovražno vlado in pet mesecev pozneje je bila že proglašena ustava, ki je še dandanes temelj italijanskega državnega življa. Trinajst dni po razglasitvi ustave, 17. marca 1848., je bil proglašen potem prvi volilni zakon, na čigar podlagi so se vršile prve volitve že 27. marca 1848. Ta parlament se je imenoval »subalpinski parlament« in je zboroval v Torinu. Volilo se je po sistemu enomandatskih volilnih okrajev, katerih je vsa kraljevina štela 204. Volilna pravica je bila zelo ozka: volili so le veliki posestniki, visoki državni in zasebni funkcijonarji, osebe z akademskimi naslovi itd. Volilcev je bilo zelo malo, tako da so bili nekateri poslanci izvoljeni z naravnost smešno majhnim številom glasov. Tako je bil n. pr. Giuseppe Garibaldi pri volitvah 1. oktobra leta 1848. izvoljen v volilnem okraju Cicagna z 18 glasovi, grof di S. Martino pa 22. julija 1849 v okraju Torriglia celo samo s 6 glasovi, pri naslednjih volitvah pa s 13.

Ko so se priključile kraljestvu Sardiniji južnoitalijanske pokrajine (1860), se je število poslancev zvišalo od 204 na 387 in 17. decembra 1860 je parlament sprejel nov volilni zakon, ki je kolikortoliko razširil volilno pravico. Določil se je census 40 lir, s čimer pa je še vedno ostala ogromna večina državljanov izključena od volilne pravice. Ker so se v istem letu priključile sardinski kraljevini tudi srednjeitalijanske pokrajine, je število poslancev narastlo na 443, po priključitvi Benečije leta 1866. na 493 in končno po zavzetju Rima leta 1870. na 508.

Leta 1880. se je pričelo gibanje za splošno in enako volilno pravico, toda načrt ni prodrl in je bil v parlamentu 15. junija leta 1881. sprejet le predlog na razširjenje volilne pravice na vse pismene državljane moškega spola.

Prihodnje leto 1882. je prineslo znatno izpremembo. Parlament je namreč v svoji seji 14. februarja tega leta sprejel volilni zakon, ki je odpravil enomandatske volilne okraje in uvedel »glasovanje po listah«. Država se je razdelila v 135 volilnih okrožij s 3 do največ 5 madati. Zakon je določal, da okrožij s 5 mandati ne sme biti manj kot 33 in ne več kot 38; praktično so jih uvedli 35. V okrožjih s 3 ali 4 mandati so liste izkazovale 3, oziroma 4 kandidate, v okrožjih s 5 mandati pa samo 4 kandidate, tako da je en mandat ostal manjšini. Volilna okrožja so bila začrtana strogo v mejah provincij in ker je bilo več provincij, ki jim je šlo po več kot pet poslancev, so se provincije razdelile v volilna okrožja, ki so imela ime provincije in poleg njega redovno številko I, II, III, n. pr. Novara I, Novara II itd. Ta volilni način pa je bil le kratkega življenja: preživel je samo tri zakonodajne dobe in z novim volilnim zakonom z dne 5. majnika 1892 se je zopet vpostavil enomandatski volilni način.

Splošna in enaka volilna pravica se je uvedla v Italiji šele leta 1912. Tedaj je tudi znatno poskočilo število volilcev, katerih je bilo leta 1893. tri milijone, po uvedbi splošne in enake volilne pravice pa osem milijonov in pol. Pri zadnjih volitvah leta 1921. je bilo okoli 13 milijonov volilcev.

Leta 1919. je bil sprejet nov volilni zakon, ki je uvajal proporc. Za prve volitve po novem volil. načinu leta 1919. so bila določena volilna okrožja, ki so imela največ pet mandatov. Že pri naslednjih volitvah, leta 1921., pa se je obseg volilnih okrožij znatno razširil, ker se je določilo najmanjše število poslancev enega okrožja na 10. Največje okrožje je štelo 28 mandatov. Za nove pokrajine so v tem pogledu veljale posebne določbe. Z njihovimi zastopniki se je število vseh mandatov zvišalo na 535. Sedaj, ko izvoli še Reka svojega poslanca, bo štel italijanski parlament 536 poslancev.

Sedanji volilni zakon, odobren v zbornici 21. julija 1923, uvaja večinski volilni sistem in določa listi, ki dobi v vsej državi vsaj 25% vseh oddanih glasov in relativno večino nad vsemi ostalimi, dve tretjini vseh mandatov, torej 356, dočim pa si ostale liste po posamnih volilnih okrožjih razdele ostalo tretjino mandatov, to je 179, sorazmerno številu glasov, dobljenih v vsakem posamnem volilnem okrožju. Volilnih okrožij je 15 (z Reko 16) in so zelo različna po številu poslancev. Evo jih: Piemonte 38 mandatov, Liguria 19, Lombardia 76, Veneto (sem spadata Trentin in Gor. Poadižje) 54, Venezia Giulia (provincije Trst, Videm, Pula, Zader) 23, Emilia 43, Toscana 37, Marche 15, Lazio in Umbria 35, Abruzzi in Molise 15, Campania 47, Puglie 36, Calabria in Basilicata 23, Sicilia 62, Sardegna 12; Reka 1.

Volilna pravica je splošna, enaka in tajna in jo imajo vsi državljani, ki so dopolnili 21. leto starosti ali pa ga dopolnijo do 31. majnika tistega leta, v katerem se vrše volitve in jim iz kateregakoli razloga volilna pravica ni odvzeta.

Razmejitvena komisija. — Reška pokrajina.

— **Sušak**, 13. febr. (Izv.) Jugoslovensko razmejitveno komisijo tvorijo: predsednik general Ljubo Milić, delegatje general Ječmenić, fregatni kapetan Klobučar, brodolastnik S. Račić, vseučiliški prof. dr. Šilović; eksperti Deroko za železniška vprašanja, Č. Delović za carinska in pristaniški kapetan Celigoj za pristaniška vprašanja. Italijanska komisija: predsednik senator Quartieri, delegatje Casati, Barbarich in Depoli, eksperti Tessadori, Luccer, Pulitti in Palmieri. Italijanska delegacija biva v Opatiji, jugoslovenska na Sušaku. — Po členu 10. rimske pogodbe se imajo ratifikacije izmenjati najdalje tekom 20 dni od dneva podpisa, tako da bi se moralo to zgoditi 16. t. m., in v ponedeljek bi morala slediti izpraznitev Baroša in Delte. Vprašanje prevzetja onega dela reškega pristanišča, ki pripade nam za 50 let, se reši, ko se dogore vsa tehnična vprašanja.

Sven Elvestad: 37

Dama v borbi z dvema.

»O tem sem prepričana.«

»In da sem jaz policiski agent?«

»Na to vprašanje nečem odgovoriti.«

»Morda,« je dejal Krag, »ste uganili resnico. Rad bi z onim tujcem govoril, vendar pa nečem, da bi kdorkoli izvedel, da ga zasledujem.«

Gospa je obljubila, da bo varovala najstrožjo molčečnost. Ko je Krag dobil še potrebna pojasnila, kje vodi najbližja pot k mali vili v Söderwikenu, se je poslovil od klepetave gospe.

Svojemu tovarišu v Kopenhagnu je povedal, da se nastani v hotelu »Malbergu«, in ko se je vrnil v hotel, je našel pri vratarju nase naslovljeno pismo, ki ga je čital z največjim zanimanjem in ki mu je dalo povod k novemu razmišljanju.

Pisal mu je danski detektiv Boyesen, ki mu je pri tej stvari pomagal že v Kopenhagenu.

Pismo se je glasilo tako-le:

»Dragi gospod Krag! Ker vem, da se zelo zanimate za žalosten dogodek, ki je povzročil smrt gospe Sonje v morskih valovih — sicer jaz ne delim tega zanimanja in si ga tudi ne morem razlagati — smatram za potrebno, da Vam sporočim, kaj je izvedela tukajšnja policija. Kakor veste, je odvetnik Gade zelo imovit mož, in pojasnila, ki sem jih dobil, postavljajo dogodek v zelo čudno luč. Doslej ni nihče vedel, da je imela gospa Sonja poseben nagon za luksus in da je potrebovala izredno mnogo denarja. Sedaj pa se je pokazalo, da je izvajala za hrbtom svojega moža čudne transakcije, da je dobila v roke denar v gotovini. Neka tukajšnja zastavljalnica je policiji zaupno sporočila, da je gospa Gadejeva tekom zadnjega polletja v tem zavodu zastavila dragocenosti za zelo znatne vsote. Morda me boste vprašali, dragi moj Krag, kako to, da je mogla zastavljati dragocenosti brez vednosti svojega moža. V tem pogledu je postopala bolj pretkano, kakor bi človek prisodil dami iz najboljše družbe. Dala je napraviti ponarejen lišp, ki je bil na las podoben pristnemu. In dočim so pristni dragulji ležali v zastavljalnici, je ona pri prvih družabnih prireditvah v sezoni nosila potvorjene. Kaj pravite k temu? Ne vem, kako visok je znesek, za katerega je zastavila dragulje. Domnevam pa, da znaša celokupna svota z obrestmi vred 10 do 12 000 kron. To je prav lepa vsota za pol leta, kaj ne? Najlepše na stvari pa je to, da mož ni o tem ničesar vedel in ničesar slutil. Strela božja, zakaj je neki potrebovala ta denar? Morda je vendar nekaj resnice na govorici o samomoru! To je torej, kar Vam imam sporočiti, dragi prijatelj. So to pojasnila, ki pravzaprav policijo nič ne brigajo. Zato Vas prosim, da ta pojasnila porabite z največjo diskretnostjo. Nadejam se, da se na Švedskem prav dobro zabavate.«

To pismo je Asbjörn Krag prečital svojemu prijatelju, policijskemu poročniku, ko sta sedela v vlaku v Söderwiken.

»Iz tega pisma je razvidno,« je pripomnil, »da je sedaj jela policija v Kopenhagenu vendar le sumiti, da se za to afero vendar le skriva neka tajnost. Nadejam se, da se policija v Kopenhagenu prav dobro zabava.«

Policijskega poročnika je to pismo silno osupnilo. »Pismo potrjuje, česar sem se bal, da so bili banditi tako nesramni, da so izsiljevali denar od gospe Sonje. V druge svrhe gotovo ni potrebovala denarja. Živela je vendar razmeroma primerno in skromno.«

Nato ni Krag ničesar odgovoril. Po njegovem obrazu soditi, ga poročnikovo mnenje ni posebno zanimalo. Med enourno dolgočasno vožnjo v Söderwiken ni nato spregovoril niti ene besede.

Iz Malmöja je občinskemu predsedniku v Söderwiken poslal brzojavko, naj ju pričakuje na kolodvoru.

Ko sta prispela tjakaj, je bila že tema, zato jima je predstojnik s svetilko v roki kazal pot k občinski pisarni.

Bil je silno radoveden izvedeti, kaj je privedlo oba tuja gospoda v [illegible] kraje. Krag mu je povedal, kar se mu je zdelo potrebno, in občinski predstojnik, ki je bil zelo razumen mož, je takoj spoznal, da gre za neko tajno stvar, zato tudi ni z vprašanji dalje silil v prišlece.

Ko sta povedala, da zasledujeta nekega Rusa z imenom Ivan Rjepin, jima je takoj povedal, da je ta mož že vzbudil njegovo pozornost.

Vila, ki jo je Rus vzel v najem, je bila od stanovanja občinskega predstojnika oddaljena kakšnih dvajset minut.

»Jutri ga lahko posetimo,« je dejal občinski predstojnik.

Proti temu je protestiral Asbjörn Krag, ki se je hotel takoj napotiti tjakaj.

Župan je bil nekoliko začuden radi te hitrosti, vendar pa je takoj izjavil, da je pripravljen ju spremljati.

»Ali imate pri sebi kakšno orožje?« je vprašal Krag.

Župan ga je ves začuden pogledal.

»Orožje?« je vzkliknil in vzravnal svojo krepko postavo. »S svojimi rokami lahko dečaka vtaknem v žep.«

»Nisem strahopetec,« je resno pripomnil Krag, »vendar zahtevam, da vzamete sabo orožje.«

Smeje se je vtaknil občinski predstojnik v žep nabit revolver in nato so se vsi trije odpravili na pot, da poiščejo morilca gospe Sonje.

Parlamentarna situacija.

Komentarji o bolezni vodilnih politikov.

— **Beograd**, 14. februarja. (Izv.) Včerajšnji dan je bil politično važen, ker se je diplomatični zbor zanimal za ratifikacijo reških konvencij, ki so bile v zbornici preložene radi bolezni dr. Ninčića. S tem je ratifikacija sporazuma z italijo precej zavlečena in nekateri krogi se boje, da zadeva ne bo šla tako gladko. Opozicijonalni krogi so se pripravljali na debato v vseh okolnostih, ki so odločilne za nesprejetje sporazuma. Pričakovali so, da pride v zbornico vsaj ministrski predsednik, vendar bolezen g. Pašića in zunanjega ministra traja dalje. O teh boleznih se čujejo povsod zelo različni komentarji. Fatalno je, da je nastopila bolezen obeh odgovornih faktorjev ravno v trenotku, ko se ima ratificirati sporazum z Italijo o Reki. Politični krogi spravljajo v zvezo usodo rapalske pogodbe. Po rapalski pogodbi je kmalu umrl ministrski predsednik Vesnić, za njim Stanojević, finančni minister in potem je z zunanje politične pozornice izginil Hrvat dr. Trumbić, sedaj sta obolela Pašić in dr. Ninčić. To so čudni slučaji v naši zunanji politiki. Z ozirom na to, da včerajšnja seja narodne skupščine ni razpravljala o reških konvencijah, pričakujejo, da bo gotovo do sobote izvršena njih ratifikacija. Takoj po ratifikaciji se prično reševati sporna vprašanja med Italijo in našo državo. Vodilni krogi pa se bodo za slučaj, da se ne bo izvršila ratifikacija do določenega roka, sklicevali na »vis maior«.

Trgovinska pogajanja z Italijo.

— **Beograd**, 14. febr. (Izv.) Na vodilnem mestu pripravljajo ves materijal za otvoritev oficijelnih pogajanj glede sklenitve trgovinske pogodbe z Italijo. Do danes še niso bile radi bolezni zunanjega ministra dr. Ninčića, ki ima osebno otvoriti prvo sejo, oficijelne konference med obema delegacijama. Kakor zatrjujejo, se ima vršiti danes ali jutri prvi oficijelni sestanek. Za slučaj, da bo dr. Ninčić še nadalje bolehal, ima danes popoldne otvoriti prvi oficijelni sestanek obeh delegacij prometni minister in namestnik ministra trgovine in industrije dr. Kojić. V trgovinskem ministrstvu je že zbran ves materijal, ki se ima predložiti konferenci v razpravo. Pri oficijelni otvoritvi bo dr. Kojić povdarjal važnost momenta, da se sklene definitivna trgovinska pogodba z Italijo, s katero se imajo urediti vsi važni prometni, trgovinski in gospodarski odnošaji z Italijo.

ITALIJANSKO POSOJILO JUGOSLAVIJI?

— **Beograd**, 13. febr. (Izv.) Zatrjuje se, da se vrše pogajanja z italijansko vlado s strani Beograda, Bukarešte in Varšave za posojilo po sto milijonov lir. Italijansko posojilo bi imelo pomagati k izboljšanju valute in trgovine v Jugoslaviji, Romunski in Poljski.

RATIFIKACIJSKI TERMIN PODALJŠAN.

— **Rim**, 13. febr. (Izv.) Iz Beograda je došla prošnja za podaljšanje ratifikacijskega termina glede reškega dogovora. Podaljša se od 16. t. m. za nekaj dni. Najprvo je bil obveščen o tem italijanski zastopnik Sumonte v Beogradu, ki je potem obvestil svojo vlado o položaju. V italijanskih vladnih krogih je naprošeno podaljšanje vzbudilo nevoljo in vznemirjenje, ker ima za ratifikacijo vlada že pripravljen kraljevski dekret.

MUSSOLINI PRI ROMUNSKI KRALJICI.

— **Rim**, 13. febr. (Izv.) V prostorih romunskega poslaništva je priredila romunska kraljica intimno večerjo, katere se je med povabljenimi udeležil tudi ministrski predsednik Mussolini. Romunski princ Nikolaj je prispel v Neapelj in se nastanil pri sestri, bivši grški kraljici. V merodajnih političnih krogih se ne ve nič o nameravani poroki med Mafaldo in Nikolajem. Najbrže se hoče z raznašanjem take vesti zakriti politična stran kraljičinega prihoda v Italijo.

VAŽNA AVDIJENCA SKUPŠČINSKEGA PREDSEDNIKA.

— Beograd, 14. febr. (Izv.) V zvezi z odgoditvijo razprave o reškem sporazumu z Italijo je kralj Aleksander včeraj sprejel predsednika narodne skupščine Ljubo Jovanovića v daljši avdijenci. Predsednik je kralju poročal o parlamentarni situaciji. Predsednik vlade g. Pašić je še vedno bolan. Na njegovem stanovanju se je včeraj vršila kratka konferenca posamnih članov ministrstva.

PROCES PROTI MORILCU DASKALOVA.

— **Praga**, 13. febr. (Izv.) Proces proti morilcu bivšega praškega bolgarskega poslanika Daskalova—Nikolajeva se ima vršiti v mesecu marcu pred brnskim deželnim sodiščem, ne pa v Pragi.

URADNIŠKO VPRAŠANJE.

— **Beograd**, 14. febr. (Izv.) Glavni odbor Saveza uradniških organizacij je včeraj interveniral pri predsedniku narodne skupščine Ljubi Jovanoviću in pri raznih ministrih, da se uradništvu čimpreje izboljša gmotni položaj in izvede uradniška pragmatika v smislu predloženih spomenic. Predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović, pri katerem se je zglasila deputacija uradnikov, je kralju poročal o položaju uradnikov, ki so v svoji zadnji ultimativni spomenici na podlagi dejstev dokazali neznosen položaj in skrajno bedo uradništva. Nekateri listi javljajo, da je dospel položaj uradništva na tako kritičen vrhunec, da so uradniki pripravljeni poseči po samopomoči. Predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović je obljubil deputaciji, da preko narodne skupščine pritisne na vlado, da se čimpreje izvede izboljšanje uradniških plač. Minister za izenačenje zakonov pa je naglašal, da je vlada pripravljena storiti vse, da se izvede uradniški zakon, vendar so se pojavile pri razvrstitvi uradništva take težkoče, da se ne more računati s končno udejstitvijo zakona s 1. aprilom t. l.

LUNAČARSKIJ RUSKI POSLANIK V RIMU?

— **Rim**, 13. febr. (Izv.) V terni za rusko poslaniško mesto v Rimu so: Lunačarskij, Razkolnikov in Ganeski. Najbrže bo imenovan prvi, ki je znan kot naučni komisar in je ena izmed najznačilnejših osebnosti iz revolucije. Lunačarskij obvlada popolnoma italijanski jezik in je italijanski vladi med predloženimi kandidati najbolj simpatičen.

ZUNANJA POLITIKA AMERIŠKIH DRŽAV.

— **Newyork**, 13. febr. (Havas) V svojem volilnem govoru je izjavil predsednik Coolidge, da najnovejši politični dogodki nikakor ne morejo izpremeniti zunanje politike Zedinjenih držav. Ureditev evropskega položaja nikakor ni v ugodnem stadiju. Prezident je posebno naglašal udeležbo treh uglednih državljanov Zedinjenih držav pri posvetovanjih strokovnih odborov. Ugotovil je, da ni potrebno nalaganje kapitala v inozemstvu. Zedinjene države so pripravljene sodelovati pri svetovni razorožitvi.

VESTI IZ BOLGARIJE.

Socijalizem in vlada. — Amnestija obsojenih ministrov.

— **Sofija**, 13. febr. (Izv.) Po končanem kongresu se je konstituiral centralni odbor demokratske stranke, ki je izvolil tudi delegate za pogajanja z vlado glede rekonstrukcije Cankovega kabineta in eventualnega sodelovanja socijaldemokratov. Socijalistični zastopniki so sicer izjavili da njihove zahteve glede spremembe v notranji politiki niso ultimativne, vendar pa je Cankova vlada v nevarnosti, da izgubi večino, če pravočasno ne sklene kompromisa. — Minister pravosodja Madžarov predloži narodnemu sobranju zakonski načrt glede obsojenih ministrov. S tem zakonom bodo razveljavljeni vsi prejšnji zakoni, ki se tičejo obsojenih ministrov in krivcev katastrofe za časa vojne. Tako bodo obsojeni liberalni ministri v kratkem osvobojeni. (Sedanji gospodarji položaja v Bolgariji hočejo torej sistematično sugerirati narodu predvojno germanofilsko razpoloženje. Amnestija elementov, ki so zakrivili nad bolgarskim narodom največji zločin in ga odtujili slovanskemu svetu, pomeni prvi korak k restavraciji germanofilske politike. Cankova vlada je že začela kazati svojo pravo barvo. Op. uredništva.)

POROČILA O POTRESU.

— **Gradec**, 14. febr. (Izv.) Včeraj ob 8.55 so ugotovili 3—5 minut trajajoči potres v Kinnbergu. Prebivalstva se je polotila panika in je mislilo, da so nastali snežni plazovi. Ob 9. dopoldne so občutili potres tudi v Neubergu.

Krvavi boji v Porenju.

— **Berlin**, 13. februarja (Izv.) Po poročilih iz Porenja je prišlo v nekaterih mestih do krvavih spopadov med separatisti in meščani. V mnogih mestih so edinstvenosti države zvesti državljani napadli poslopje seperatističnih vlad ter jih popolnoma premagali. Zelo krvavi boji so bili v Pirmasensu.

— **Kaiserslautern**, 13. febr. (Wolff) Od 8. zutraj se vrši boj za okrožni urad, kjer je glavni stan separatistov. Marokanske čete so posegle v boj. Množica meščanov je skušala zasesti poslopje, kjer se nahaja tudi francoska okrajna legacija. Doseda je 1 prebivalec mrtev in 1 separatist težko ter več oseb lahko ranjenih.

— **Zwiebrücken**, 13. febr. (Wolff). Ob 4. zjutraj so separatisti odkorakali v smeri proti Kaiserslauternu.

— **Pirmasens**, 13. febr. (Wolff) Po dosedanjih ugotovitvah je bilo pri napadu množice na magistratno poslopje 17 oseb, med temi 14 separatistov ubitih in 20 oseb težko ranjenih.

— **Berlin**, 14. febr. (Izv.) Pri krvavih spopadih v Pirmasensu je bilo po dosedanji uradni ugotovitvi 49 mrtvih od teh 21 meščanov. Nad mestom je proglašeno obsedno stanje. Od 18. zvečer do 7 zjutraj se ne sme nobena civilna oseba pojaviti na ulici.

— **Pirmasens**, 13. febr. (Wolff.) Po dosedanji uradni ugotovitvi je bilo 28 separatistov ubitih. Magistratno poslopje je popolnoma pogorelo. Ostalo je samo zidovje.

— **Frankfurt**, 13. febr. (Izvir.) Iz bojev med separatisti in perbivalstvom v Pirnasensu se navajajo nastopne podrobnosti: Boji so trajali do pozne noči. Separatisti so se držali v svojem utrjenem poslopju, dokler so mogli. Končno je masa udrla v poslopje in priličje polila z bencinom. Poslopje je začelo goreti in separatisti so bežali med množico, ki jih je masakrirala. Nekateri so bili vrženi v ogenj. Separatistov je bilo mrtvih nad 15. Med mrtveci je tudi neki zdravnik, ki je prihitel na pomoč. Ljudstvo misli, da je sedaj konec separatističnega gibanja.

STAVKA BANČNIH URADNIKOV NA DUNAJU.

— **Dunaj**, 14. februarja (Izvir.) Zastopniki bančnih uradnikov organiziranih v centralni zvezi so sklenili stopiti v stavko radi nadur. Med bankami in uradniki se nadaljujejo pogajanja. Tekom današnjega dneva se ima proglasiti splošna stavka bančnih uradnikov.

GENERAL CONDILIS PROTI PLEBISCITU.

— **Atene**, 13. febr. (Izvir.) General Condilis, vodja revolucijonarnih republikancev, je imel v zbornici velik govor, v katerem je zahteval, da naj se grškega ljudstva ne postavi pred plebiscit, kajti propaganda rojalistov se je tako razširila, da se je bati, da pride vsled njihovega hujskanja do krvavega klanja v ljudskih masah. Vlada je obveščena o vseh mahinacijah. Dežela bi morala obračati vso svojo pozornost na dele svoje severne meje, ki je ogrožena. Treba poskrbeti za pravočasno oboroženje in zgradbo utrdb. Grške čete so bile še danes v Mali Aziji, ako bi se bilo mesto Smirne na moderen način utrdilo. Živahno odobravanje je sledilo generalovemu govoru.

Politične vesti.

= **Pametni nazori.** V zadnjem času postaja »Slovenec« prav pohleven, trezen in pameten list. Nič več ne kriči in bije okoli sebe, Bolgare in Makedonijo pušča lepo pri miru ter tudi srednjeevropske in balkanske zveze Slovenije z Madžarsko, Srbijo in Albanijo ne omenja več. Na take ideje je prihajal navadno v trenotkih, ko mu je šlo najsalbše. Danes se že nekaj svetlikajo obrisi pozitivnega opozicijonalnega bloka, zato postaja celo tako razumen, da deli radičevcem prav očetovske nasvete. »Kdor noče sprejeti avtonomističnega programa SLS vsaj kot etapo, bo svoj program lahko še tisoč let klatil z zvezd in pustil centralizem šariti, paliti in divjati, dokler se mu bo zljubilo, ali pa se bo našel nepričakovanega dne pod kapom kake tuje države«. Ta povratek k delni treznosti na strani SLS nas prav veseli. Še bolj se radujemo tega-le »Slovenčevega« stavka: »Demagogi pa so šli na levo in z lepo donečimi frazami mamili ljudstvo ter postavljali programe, o katerih so vedeli, da so v danih razmerah neizvedljivi...« Tako torej! Klerikalci so o marsičem, kar so zagovarjali in ki je bilo ekstremno federalistično in protidržavno, vedeli, da je neizvedljivo, da je demagoško, da so lepo doneče fraze itd. Lepo samopriznanje! Vprašanje je le, kdo popravi škodo večletne abstinenčne in prazne politike?

= **Konkordat z Vatikanom.** Pogajanja med Vatikanom in našo vlado glede konkordata so v toliko dozorela, da bo lahko pogodba v kratkem podpisana. Podpis konkordata se izvrši v Rimu. V imenu Jugoslavije podpiše konkordat minister ver dr. Janjić. Za sedaj je eno glavnih spornih vprašanj zahteva jugoslovenske vlade, da ji Vatikan prizna pravico prezentirati škofe. Vatikan vztraja na svojem stališču, da lahko svobodno imenuje škofe, ne da bi bil vezan na reprezentacijsko pravico jugoslovenske vlade. Kaj pa je s slovanskim bogoslužjem? Zakaj nam o tem nič ne pove »Slovenec«?

= **Novi naš poslanik v Atenah.** Za poslanika v Atenah je imenovan Jovan Marković, ki je odpotoval danes v Atene. Zunanji minister dr. Ninčić mu je dal pred odhodom posebna navodila glede zunanjepolitičnega položaja med našo državo in Grško.

= **Vesti o atentatu na Radića** so včeraj prinesli »Slovenec« in nekateri zagrebški listi. Po informacijah iz Zagreba in z Dunaja so dotične vesti izmišljene. Prva je to vest priobčila frankovska »Hrvatska Misao«. Tudi radičevski poslanci v Zagrebu izjavljajo, da jim ni ničesar znanega o baje nameravanem atentatu na njih voditelja.

= **Italijanska bahavost.** Včeraj smo poročali, da je bila v nedeljo v Brindisiju na slovesen način odkrita spominska plošča za rešitev srbske vojske, ki jo je po albanski Kalvariji prepeljalo italijansko brodovje na Krf in v Italijo. General Ječmenić je pri tej priliki vzkliknil: Živela italijanska mornarica. Gotovo tudi Italijani niso zamudili ugodne priložnosti, da dajo duška svojemu veselju in spominu na slavne čase in še bolj slavne zmage v svetovni vojni. Ker pa že prirejajo take svečanosti in povzdigujejo do neba junaštvo svoje mornarice, bi kazalo vprašati tiste nesrečne žrtve, ki so morale po strašnem umiku preko Albanije cele tedne sedeti na obali Jadranskega morja in čakati v mrazu in dežju, lačne in obupane, kdaj pripluje francosko brodovje, da jih reši nezasluženih muk. Taki nesrečneži so med nami in bi prav lahko povedali marsikaj zanimivega o simpatijah tedanje italijanske vlade napram Jugoslovenom in »rešilni« akciji njene mornarice. Če kdo zasluži pohvalo in priznanje za rešitev srbske vojske, osobito pa naših dobrovoljcev, so to v prvi vrsti Francozi, nikakor pa ne Italijani, ki so poslali svoje brodovje šele na izrecno zahtevo ostalih zaveznikov.

= **Zinovjevi načrti.** Predsednik komunistične internacijonale Zinovjev je te dni izjavil, da mora sovjetska vlada pospešiti trenotek, ko priskoči Rusiji na pomoč Kitajska, Indija in ves Orijent. Narodi teh držav bodo po Zinovjevem mnenju kmalu zahtevali, da se spoje z unijo sovjetskih republik. O Macdonaldovi vladi je dejal Zinovjev, da bo dokazala samo svojo nesposobnost in pripravila revolucijo.

= **»Gazzetta del popolo«** piše o italijansko-jugoslovenskem sporazumu: Po inicijativi Francije je dr. Beneš znova poskusil napraviti iz Jugoslavije novo Avstrijo na vzhodni granici Italije. V Beogradu je predlagal zvezo in posojilo Francije. Bila je nevarnost, da pride Balkan doccla pod francoski vpliv in da se še bolj izpodkoplje evropsko ravnotežje. V taki atmosferi so se pričela italijansko-jugoslovenska pogajanja. Jugoslovenski ministri so spoznali, da bo dala italijanska vlada Jugoslaviji diplomatično svobodo glede makedonsekga vprašanja kot kompenzacijo za Reko, ki bolj zanima Hrvate, kakor pa Srbe. V tem je dozorela francosko-češkoslovaška zveza in dr. Beneš je upal, da bo lahko pritegnil v to kombinacijo tudi Jugoslavijo, kar pa je bilo vljudno odklonjeno. S tem je bil prizadet težak udarec Poincarjevim hegemonističnim načrtom. Mala antanta je bila za Francijo izgubljena. Papirnata zgradba francoske podonavske politike se je podrla. Res, Bolgarija in Madžarska se jezite, toda Angleška vidi v italijansko-jugoslovenskem sporazumu protiutež francoske hegemonije v južni Evropi. Italija je dosegla velik uspeh. Francija pa ni prišla na svoj račun.

= **Avstrijska vlada kupuje v Parizu list,** da bi ž njim vplivala na francosko javno mnenje in preko njega tudi na svetovno časopisje. Izbrala si je zakoten listič »L'Eclair«. Dobre morajo biti te avstrijske finance, da si dunajska vlada dovoljuje že tako širokopotezno zunanjepolitično propagando in da kupuje cele liste! Jugoslavija pa še ni prišla tako daleč, da bi tiskala propagandne brošure ali vplivala na vodilne urednike velikih zapadnih listov!

= **Angleški parlamentarizem.** Iz poročila o programatičnem govoru laburističnega voditelja Mac Donalda v angleškem parlamentu posnemamo sledeča dva odstavka.

Mac Donald je med drugim izjavil: Delavska stranka je kot druga najmočnejša stranka prevzela odgovornost za vlado. Še nikdar ni bil ministrski predsednik brez večine kot on. Vsi poslanci pa se morajo zavedati, da so člani zbornice, ne pa člani stranke, in po tem morajo uravnati svoje postopanje. Vlada je pripravljena odstopiti le, če doživi v bistvenih in načelnih vprašanjih poraz. Na koncu svojega govora je Mac Donald stavil predlog, da se zbornica odgodi.

Opozicija, koje unionistični del sam že razpolaga z dovolinim številom poslancev, da lahko zruši Mac Donaldovo vlado, pa je na govor Mac Donalda odvrnila sledeče: Baldwin kot leader unionistične opozicije je izjavil, da je govor Mac Donalda bil izrednega pomena. Opozicija se bo napram vladi vedla z največjo lojalnostjo, kakor zahtevajo interesi Velike Britanije. Zato bo predlog, da se zbornica odgodi, podpirala. Enako izjavo je podal Asquith v imenu liberalne stranke.

Sedaj primerjajmo s tem parlamentarizmom razrvane razmere, ki vladajo med našo vlado in opozicijo! Tamkaj oziri na interese Velike Britanije, tukaj borba na nož v vseh nacijonalnih vprašanjih, nestrpnost na eni in na drugi strani, brez soglasja v bistvenih zunanjepolitičnih sporih in problemih!

= **Kakšne brzojavke pošiljajo Radičevi prijatelji v London!** Gosp. Buxton, vodja balkanskega komiteja v Londonu, je, kakor znano, postal poljedelski minister v Mac Donaldovem ministrstvu. V Londonu se je svoječasno seznanil z g. Buxtonom tudi gosp. Radić ter mu potožil svoje mirotvorno seljaško republikansko gorje. Sedaj pa pošilja angleškemu ministru vodja makedonstvujuščih g. Todor Aleksandrov iz Sofije nastopno brzojavko: »Gospod Buxton! Nacijonalni makedonski komite prisrčno pozdravlja Vaše ministrsko imenovanje v imenu cele makedonske emigracije, nadajoč se, da se boste vsestransko zavzeli za njegove pravice, za katere padajo dnevne žrtve.« — Lepa druščina ti gospodje Radić, Aleksandrov, Korošec in Buxton!

= **Če prede slaba, gre tudi Radičevec v narodno skupščino.** Član Radičeve stranke, narodni posl. Špljonjak, je bil v Gradačcu v Bosni obsojen zaradi politične protidržavne propagande na 24 dni zapora. Sedaj se je obrnil na predsednika narodne skupščine s prošnjo, da zanj intervenira.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Četrtek 14. febr.: Golobček. Red C.
Petek 15. febr.: Nju, gostovanje ge. Šetinske. Izven.
Sobota 16. febr.: Bneški trgovec Red D.
Nedelja 17. febr.: ob 4. pop.: Danes bomo tiči. Izven
Nedelja 17. febr.: ob 8. zvečer: Tri maske, Smešne Precijoze, Priljudni komisar. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8. zvečer.

Četrtek 14. febr.: Traviata Red A.
Petek 15. febr.: Mignon. Red F.
Sobota 16. febr.: Faust. Izven.
Nedelja 17. febr.: Madame Butterfly. Izv.

* * *

— **Šentjakobska knjižnica v Ljubljani** posluje odslej na Starem trgu 11 bivša leva Jesenkova trgovina in izposoja vsak delavnik od 5. do pol 8. ure zvečer najlepše slovenske, srbohrvatske, nemške, italijanske, francoske in angleške knjige. Na razpolago tiskani imeniki knjig. Kupujejo se knjige po najvišji ceni.

— **»Konferenca Male antante«.** Pod tem naslovom je izdal znani jugoslovenski slikar in grafik prof. M. D. Gjurić 40 portretov, povečini ministrov in novinarjev, ki jih je posnel pri delu na politični konferenci male antante, od 9.—12. januarja tl. v Beogradu. Že tedaj so vzbudile te risbe splošno pozornost. »Prizadeti« novinarji so jih pošiljali direktno svojim listom. Na ta način je večina teh potretov že zagledala beli dan v vseh glavnih listih Evrope. Portreti prof. Gjurića se odlikujejo z dovršeno tehniko in karakterizacijo. Nadalje posnema prof. Gjurić s portretom vse značilnosti trenotka in duševnega dela, ki ga izvršuje portretiranec, tako da zgledajo nekateri kakor trenotni filmski izrezki iz resničnosti. Skratka prav lična, umetniško dragocena galerija vodilnih beograjskih urednikov, novinarjev in raznih inozemskih žurnalistov, ki so za časa malaantante konference v januariu bivali v Beogradu. Na istem listu zapazimo tudi portret beogradskega korespondenta »Slovenskega Naroda« g. St. Cirkovića. Med znanci najdemo Miloša Šafraneka (Češke Slovo), E. Mauthnerja (Zagreber Tagblatt), prof. Reissa, Th. Berkesa (Berliner Tagblatt), urednika »Pravde« Kulundžića, K. Kovačića (agrebške »Novosti«), Zingarellija Corriere della Sera), Marija Nordio (Piccolo) itd. Razven tega prinaša kolekcija portrete ministrov dr. Ninčića, dr. Beneša, Duce, pomočnika Gavrilovića in drugih. Litografične reprodukcije je izvršil litograf Gjuro Horvat, celo delo pa izšlo v založbi »Umetnosti«, Zagreb Mazuraničev trg 13, kjer ga dobivajo novinarji za 100 dinarjev, ostali za 200 dinarjev.

* * *

O NASTAJANJU DUŠEVNEGA PROLETARIJATA.

O tem predmetu je razgrnil v nedeljo, dne 10. tm. na Ljudski visoki šoli v Ljubljani g. vseuč. profesor dr. Jos. Vidmar živo, iz današnjih razmer vzeto sliko, obenem pa izkazal možnost in pot za rešitev. Nit predavanja je bila v glavnem sledeča:

Duševno delavstvo je prišlo v zagato. Če hočemo problem rešiti, moramo seči do korenin, iz katerih izhaja današnji položaj. In tu nahajamo dva vira, enega aktualnega trenutno delujočega in drugega, trajsledeče: Vsaka kultura je neke vrste organizem, ki sestoji iz elementov, ozir. organov. Duševno delavstvo pa ima v tem sestavu brezdvomno vlogo živčevja ozir. možganov. Če je sedaj ta organizem bolan, potem je v njegovo usodo gotovo združeno in določeno stanje organov, tudi duš. delavstva.

Da je naša kultura bolna, da je njen organizem do skrajnosti slab, o tem ni dvoma. Ne gre za to, kako to bolezen imenujemo. Da obstoja, o tem je dokaz leto 1914. Izbruhnil je najkrutejši materijalizem; Wilsonove idealistične smernice so premagane stopile v ozadje, kapitalizem je gospodarsko izmozgal cele države. V tej krizi je bilo najbolj prizadeto duš. delavstvo, ki je bilo popolnoma izmozgano in skoro uničeno. Duševni delavec je v tej borbi, v kateri je odločala beda in bestija človeških nagonov, moral podleči, toliko predpravic, kolikor si jih je priborilo manuelno delavstvo, si ni mogel pridobiti. — Z našo propadajočo kulturo in njenimi hirajočimi življenjskimi siami je, kot pravi Spengler, tudi duš. delavstvu usoda določena. Saj je le naravna posledica bolnega organizma.

Jugoslovani nimamo povoda, da bi bili tako skrajni pesimisti. Naša in sploh slovanska (posebno ruska) kultura je še mlada, v primeri z zapadno seveda manjša, zato pa bolj sveža. Da bomo pretrpeli vzporedno z zapadom tudi mi mnogo je gotovo.

Drugi, trajni vir, iz katerega se poraja nastajanje duš. proletarijata, je pa neodvisen od tega splošnega kulturnega položaja. Tiče se nadprodukcije duš. delavcev. V zvezi stem vprašanjem je položaj našega šolstva. Namen šole bi moral biti duševno izobraziti naraščaj. Šola nima namena izobraziti za poklicno delo, le toliko naj nudi, da bi gojenci postali koristni člani svojega naroda. Šola se je v praksi pa oddaljila od tega vzora. Šola je vzgajala tudi kmeta, delavca, trgovca vedno v tej smeri, da bi postal »boljši«, da bi postal gospod. Producirala je brezcilno vedno več duševnih delavcev, neglede na uporabo in trenotni kulturni položaj. Pri vsaki nadprodukciji pa neizogibno pada cena duš. delu. Iz tega trajnega vira mora nujno izhajati duševni proletarec.

V naših razmerah glede bodočnosti lahko pričakujemo izboljšanja. Povojne razmere bodo izginile. Kajti država bo skušala odstraniti današnje naravnost nevzdržne razmere. Državni produkti se danes manj cenijo kot najnavadnejše trgovske špekulacije in zvijače. Ni pa kulturnega naroda, ki bi mogel živeti brez svoje hrbtenice, brez svojih duševnih voditeljev, učenjakov in umetnikov. Tak narod je navadna čreda. — Da se bodo razmere predrugačile, zato bo skrbel v prvi vrsti naravni časovni razvoj. Naravni potek dogodkov nas bo vzel v svojo, četudi k r u t o šolo. Kajti narava ne pozna nadprodukcije, in nas naravnost kaznuje, zlasti ko tako nezmiselno silimo otroke v napačne srednje šole. Treba odstraniti tudi praktično predsodek, da bi duš. delavec bil gospod, preddelavec, mojster, trgovski pomočnik pa ne. Prav tako predsodek, da mora kdo najprej v šolo, in če za šolo ni, da za kazen postane delavec. Šola, če vrši svojo nalogo, je vstanu naravnost poplemeniti delo; tudi kmetu, delavcu, trgovcu lahko nudi izobrazbo, toda ne za to, da bo dotični svoj poklic pustil in postal uradnik kje na železnici ali pošti, ampak da bo vztrajal v svojem poklicu.

Če že kaj storimo, bo treba skrbeti za odpravo specijalizacije v celem našem šolstvu. Nadvse važna je splošna izobrazba, poleg strokovne izobrazbe je potrebna izobrazba srca in etičnih čustev. Človek brez tega je stroj, često še mnogo manj kot stroj. Dokler ne bo v človeku živo zaživelo globoko življenje, ki odvrača od sebe vsako krivično ravnanje, ne bo ne naša država, ne naš narod prišel v pravo ravnovesje.

Seveda vse ni v naši moči. Mnogo gre na račun našega sistema, ki marsikoga silioma žene v gotove kroge in poklice. Če bomo hoteli odstraniti še večje rane našega naroda, bo treba v tem pogledu urediti naše razmere. Kajti človek postane v neprikladnem okviru nesrečen, ne more priti do pravega, zlasti mu manjka moči, s katerimi bi mogel tudi drugim pomoči do sreče.

Številno, iz vseh slojev sestoječe občinstvo je doumelo težnje g. predavatelja; v resni debati so se njegova izvajanja le še potrdila. Jasno je pa tudi, da se z enim predavanjem taka tema ni mogla izčrpati.

Glasbeni vestnik.

— **Opera »Traviata«.** Danes v četrtek zvečer poje se opera »Traviata« za red A in sicer v sledeči zasedbi: Violetto poje ga. Wesel-Polla kot gost. Alfreda g. Sowilski, očeta Germonta g. dr. Rigo, ostale vloge so v rokah ge. Matačičeve, Smolenske, ter gg. Mahorča, Šublja, Puglja in Debevca.

— **V nedeljo, dne 17. tm. priredi »Zveza godbenikov za Slovenijo«** ob 11. uri dopoldne matinejo, na kateri izvaja 8 Dvořakovih plesov. Ta matineja se ne vrši v okviru mladinskih predavanj, katere priredja prof. Karel Jeraj v sporazumu z višjim šolskim svetom in z Glasbeno Matico v Ljubljani. Nedeljska matineja je popolnoma samostojna, njen namen je le, da »Zveza godbenikov« s svoje strani popularizira orkestralno glasbo in nima absolutno nobenega namena s svojimi prireditvami motiti sistematični red mladinskih predavanj v Filharmonični dvorani.

— **Operni basist gospod Hugon Zathey.** Brez dvoma je, da je gospod Zathey eden najpriljubljeneših pa tudi najagilnejših članov našega opernega ansambla. Te dni Praznuje gospod Zathey dvajsetletnico svojega umetniškega delovanja, od kar je stopil na oderske deske. Rodom Poljak iz Krakovega, je po absolvirani gimnaziji obiskoval juridično fakulteto in konservatorij v Krakovu. Prvo svojo pogodbo je podpisal za gledišče v Černovicah in čuden slučaj je, da je v istem trenotku ko je imel že podpisano pogodbo za Černovice dobil tudi ponudbo od ravnateljstva nemškega gledališča v Ljubljani, ki je takrat ravno uvajalo v svoj repertoar tudi operne predstave. Po Černovicah je nastopal gosp. Zathey v Lvovu, Lodzu, Stanislavu, Krakovem, Moravski Ostravi in Brnu. Meseca avgusta leta 1918. pa je bil med prvimi, ki so se odzvali povabilu slovenskega gledališkega konzorcija v Ljubljani. Od takrat dalje nastopa nepretrgoma na našem odru in to v najvažnejših basovskih partijah. Svojo dvajsetletnico proslavi g. Zathey v operi »Faust«, v kateri poje vlogo Mefista, ki jo prišteva k najboljšim svojim vlogam. Nastop se vrši v soboto, dne 16. tm. in prepričani smo, da se naše občinstvo odzove povabilu in do zadnjega kotička napolni gledališče ter tako pokaže vse svoje simpatije napram odličnemu kulturnemu delavcu.

Turistika in sport.

— **Vreme v planinah.** Planince opozarjamo, da ne primerjajo vreme v planinah z onim v dolinah. Kajti kadar je v dolinah sama snežna brozga je v planinah navadno gladek in suh sneg, za zimskega turista najpripravnejši. Vreme je posebno lepo v Julijskih Alpah, kjer mrzli vetrovi, prihajajoči s severa, jemljejo solncu vso njegovo moč do snega. Najboljše orodje za pohode v snežne planine so smuči, na katerih primeroma naglo in prijetno dosežeš svoj cilj. Torej, planinci, na planine snežene, na strme vrhe! —TKT.

— **Jugoslavija i olimpijske igre.** Nakon ponovnog uvedenja Olimpijskih igara 1896 god. održati će se 8. Olimpijada o. g. u Parizu. Gotovo čitav svijet se sprema da bude na ovim značajnim športskim svečanostima čim dostojnije zastupan, pa se tako i nama nameče dužnost, da kao kulturna nacija ne stojimo postrance, već da budemo kot Olimpijskih igara, onako zastupani, kako to iziskuje veličina i čast naše d.žave. Poč vodstvom »Izvršnog odbora za 8. Olimpijadu« spremaju se svi naši športski savezi (nogometni, lakoatletski plivački, tennis, biciklistički itd.) da odašalju svoje reprezentante u Pariz, gdje će se preko 40 nacija natjecati u raznim sportskim disciplinama za svjetsko prvenstvo. Poznata je činjenica, da su vlade sviju država votirale velike sume za odašiljanje svojih reprezentanata u Pariz, samo kod nas još nema nikakove potpore sa strane vlade. Kako nesmijemo dozvoliti, da zbog nehaja trpi naša nacionalna stvar i ugled koji uživamo u velikom sportskom svijetu, moramo sada sami vlastitom snagom omogučiti zastupstvo našega športa i polazak naših sportskih reprezentacija u Pariz. »Izvršni odbor za 8. Olimpijadu« u iskrenoj želji i nadi, da namakne potrebna sredstva, stavio je u promet 100.000 kom. olimp. srečaka, koje ako budu raspačane, donijeti će dovoljno novčanih sredstvava za polazak u Pariz. Kako je cijena srečki samo 10 D, to je i najširim slojevima omogučeno, da si nabave te srečke a to tim više jer ima mnogo zgoditaka (glavni zgoditak 10.000 D). Olimpijske srečke dobivaju se u svim većim trgovinama i trafikama u svim gradovima cijele države. »Izvršni odbor za 8. Olimpijadu« nada se, da naša javnost, kao uvijek kad je trebalo zastupati plemenitu stvar neće ni ovaj put uskratiti pripomoč i izdašno poduprijeti ovu akciju da naše reprezentacije, koje će se sastojati od sportista sviju naših krajeva mogu poći na olimpijska natjecanja, koja se održavaju ovog ljeta pred očima čitavog kulturnog svijeta i koja će biti mjerilo kulture jakosti, sposobnosti i sportske spreme sviju naroda. — **Izvršni odbor za 8. Olimpijadu.** Sekcija za propagandu. Predsjednik: prof. Milan G r a f. — Tajnik Boško L o l i ć.

Sokolstvo.

— **Sokol I.** priredi svoj običajni ples na pustno soboto dne 1. marca v Kazini, na katerega opozarjamo napredno in Sokolstvu naklonjeno občinstvo. Dostojne maske dobrodošle. Vstopnice za ples se dobivajo v predprodaji v društveni pisarni na Taboru. Za članstvo znižana vstopnina samo v predprodaji.

— **Sokolsko gledališče v Radovljici** uprizori v nedeljo, dne 17. tm. ob pol štirih popoldne tretjič in zadnjič komedijo s petjem in plesom »Veseli dan ali Matiček se ženi«.

Zdravstvo.

EUBIOTIKA.

O vedi, ki jo imenujejo zdravniki »eubiotika«, kar pomeni nauk o pravilnem načinu življenja, urejenim po fizioloških zakonih človeškega nehanja, se je izjavil prvi znanstveni protituberkulozni kongres v Pragi leta 1923. tako-le: »Po referatu prof. dra. Ružička o načelih eubiotike, priznava kongres važnost zahtev, ki jih stavlja referent na stanovanjske razmere. Zato hoče kongres posredovati pri ministrstvu narodnega zdravja in telesnne vzgoje, da bi isto sporazumno z ministrstvom za socijalno politiko izdelalo za vso republiko stanovanjski načrt in da bi pri tem upoštevalo zahteve, ki jih je formuliral dr. Ružička v svojih delih o eubiotiki. O pomenu eubiotike za narodno zdravje je napisal profesor higijene na praški nemški univerzi Ball razpravo, v kateri praiv med drugim:

»Korenina današnjega brezdvomnega padca človeške družbe — osobito v zdravstvenem oziru, pa tudi glede nravstvenosti intelektualnega in socijalnega življenja ter velikih socijalnih nesreč (tuberkuloze, alkoholizma, spolnih bolezni itd.) — leži v tem, da je ljudstvo zabredlo proč od edino pravilnega načina zdravega razvoja, v katerem je rodbinsko življenje tesno zvnzano s prirodo. Profesor Ružička dokazuje na temelju očividnih primerov, ki jih lahko vsakdo prizna, da mestno življenje ne samo podpira razvoj tega zla, nego da ga tudi neposredno povzroča. Kot kontrast navaja, da oni ljudje, ki žive v skladu s prirodnimi zakoni, niso izpostavljeni nevarnosti različnih fizičnih in duševnih bolezni. Današnja civilizacija je izgubila vse teme'je prave ljudske kulture. Ako se bo razvoj nadaljeval v tej smeri bodo razmere čedalje slabše in človeškemu rodu bo pretila nevarnost, da sploh pogine. Sanacija današnjih razmer, tudi če bi bila splošno priznana za potrebno in nujno, ni tako lahka. Toda energični ukrepi in dobra volja merodajnih faktorjev lahko marsikaj predrugači. Profesor Ružička posveča največjo pozornost stanovanjskim razmeram. Po njegovem mnenju bi morala vsaka družina razpolagati s primernim prostorom, kjer bi si uredila ne samo vsem higijeničnim zahtevam odgovarjajoče stanovanje, nego tudi malo poljedelstvo. Tako naj bi znova prodri v najširše plasti osnovni poljedelski element. Ne gre torej samo za spremembo obstoječega stavbnega sistema, nego za spremembo osnovnega tipa življenja pri vseh rodbinah. K temu bi pripomogla mreža električnih železnic, ki bi omogočila kontakt velikih mas potreben za visoko stopnjo kulturnega razvoja. Osemurni delavnik pri sedanjem načinu življenja ni posebno važna pridobitev. Takoj pa bi postal važen faktor narodnega zdravja, čim bi bila dana ljudem možnost, da se po delu posvete prosti zabavi v naravi. Poleg tega bi si mogli ljudje na ta način sami pridelati nekaj življenskih potrebščin, kar pomeni znatno neodvisnost od trgovine in končno sploh od enostranskega kapitalizma. Na podlagi posebno ugodnih pogojev v češkoslovaški republiki stavlja prof. Ružička konkretne predloge. Vprašanje je seveda, da-li je sedaj že ugoden čas za izvedbo te dalekosežne reforme in da-li so sprejemljivi vsi njegovi predlogi, nekaj pa je mogoče storiti takoj in to je sestaviti komisijo iz vseh zainteresiranih krogov, ki bi se pečala s temi problemi. V taki komisiji bi bilo mogoče ugotoviti praktične plati Ružičkovih predlogov. In ko bi si bile širše plasti naroda sveste težkih posledic, ki jih bo imelo za človeštvo nadaljevanje sedanjega razvoja in načina življenja bi postalo potrebno marsikaj, kar se zdi sedaj nemogoče. Kajti, kakor pravi avtor — bije že dvanajsta ura.

To, kar je potrebno, ni samo eugenika, ki skrbi za ugodne pogoje pri postanku bodočih pokolenj, nego tudi — za sedanje pokolenje — eubiotika, ki ustvarja (za že živeče ljudi) prirodne, fizičnim zakonom odgovarjajoče življenske pogoje in temu odgovarjajoč celokupen način življenja in sicer na podlagi znanstvenega preiskovanja in razmotrivanja. Eugenika z eubiotiko pomeni racionalno znanstveno pot k zboljšanju vladajočih razmer. Narod, ki se tega zaveda in uresniči ta ideal, pojde vedno na čelu kulture, kajti vsaka kultura je v svoji kvaliteti produkt kvalitete žive materije dotičnega naroda.

SREDSTVA PROTI ŽENSKI GONOREJI.

V zvezi o iznajdbi uspešnega sredstva proti moški gonoreji — »Reargona« poročajo listi, da je slično zdravilo proti enaki ženski bolezni iznašel dunajski zdravnik dr. Rudolf M ü l l e r. Posrečilo se mu je sestaviti preparat, ki presentljivo hitro in temeljito ozdravi žensko gonorejo in je uspešno sredstvo tudi proti drugim ženskim boleznim, ki so bile doslej neozdravljive. Novo sredstvo se imenuje »Kolpocleuer«. Prepaart so z velikim uspehom rabili dunajski genekologi dr. Thaler, dr. Mandl, dr Novak in dr. Mucha. Zdravilo se odlikuje poleg svoje velike učinkovitosti po svoji lahki vporabi pred vsem pa po svoji cenenosti.

* * *

— **Organizacije okrožnih zdravnikov za Slovenijo** občni zbor se vrši v nedeljo dne 17. febr. tl. v restavraciji glavnega kolodvora v Ljubljani ob 15. s sledečim sporedom: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Določitev letnega prispevka. 4. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi — Odbor.

Pravni vestnik.

Dr. Henrik Steska, član upravnega sodišča za Slovenijo.

O TOŽBI NA UPRAVNO SODIŠČE.

II.

Ne zadošča seveda, da je tožba na upravno sodišče dopustna, temveč je tudi treba, da se pravočasno vloži. Vložiti se mora namreč v 30 dneh po vročitvi odločbe upravnega oblastva. Ako je poslednji dan roka dan, ko sodišče ne posluje, se podaljša rok do prihodnjega delavnika. Tožba se vlaga pri upravnem sodišču ali neposredno ali po pošti na recepis. Upravno sodišče za Slovenijo je pričelo z rednim poslovanjem dne 1. avgusta 1923, kar je bilo objavljeno v Uradnem listu od dne 4. avgusta 1923, a zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih je že 5. julija 1922 dobil obvezno moč. Iz tega razloga je tožbe na upravno sodišče zoper odločbe upravnih oblastev, ki so se vročile v času od 6. maja 1922, t. j. od 30. dne pred obveznostjo zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih pa do 4. avgusta 1923, smatrati za pravočasno vložene, ako so se tekom 30 dni po vročitvi izpodbijane odločbe vročile pri upravnem oblastvu, ki je v zadnji stopnji odločalo, ali ako so se do 3. septembra 1923 vložile pri upravnem sodišču. **Starejših tožb, vloženih zoper odloke pred 6. majem 1922, pa pač ni smatrati za dopustne,** ker za tisto dobo zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih gotovo še ni veljal.

Da je mora tožba imeti določeno vsebino. V tožbi mora tožitelj označiti sebe po imenu, priimku, poklicu in rednem bivališču. Potem se mora navesti upravni akt, zoper katerega je tožba naperjena, in mora biti iz tožbe razvidno, je li naperjena zoper upravni akt v celoti ali pa le zoper določen in zoper kateri del izpodbijanega upravnega akta. V prilogi se mora priložiti akt sam v izvirniku ali pa v prepisu Nadalje se morajo našteti pojedine tožbne točke, zaradi katerih se tožba vlaga. Vobče se sme tožiti:

a) da ni upravno oblastvo v svojem aktu nikakor uporabilo, ali da ni pravilno uporabilo zakona ali zakonite uredbe;

b) da v postopanju, ki se je vršilo, ni vpoštevalo predpisov postopanja;

c) da pristojno upravno oblastvo v treh mesecih od dne, ko je tožitelj ponovno s posebnim aktom zahteval odločbo, ni izdalo nobene odločbe.

V poedinih tožbenih točkah pa se naj na kratko in točno navajajo poedine konkretizirane, t. j. z navedbo merodavnih činjenic zadostno substanciirane pravne razloge, zaradi katerih se smatra tožba za upravičeno. Pravnih izvajanj pa nikakor ni treba. Na točke, ki se kljub možnosti niso grajale v predhodnem upravnem instancnem teku se upravno sodišče ne more ozirati izvzemši nedostatke, ki jih mora upravno sodišče uradoma ugotoviti. Potreba za ugotovitev teh nedostatkov po službeni dolžnosti upravnega sodišča obstoja le v toliko, kolikor je nepristojno upravno oblastvo odločalo ali v kolikor je upravno postopanje v nujni zvezi z poedinimi tožbnimi točkami. Vobče je tedaj treba, da se nedostatki v postopanju v tožbi sami navedejo. Upravno postopanje pa je nedostatno le tedaj, kadar so nedostatki bistveni. Bistven je nedostatek, če so se kršile prinudljive odredbe o postopanju, osnovane v veljavnih predpisih, ali če utegnejo nedostatki neugodno vplivati na materijalni pravni položaj strank, ne da bi jih bile zakrivile stranke same. Tožba zavoljo nebistvenih nedostatkov je torej povsem odveč. Končno mora tožitelj navesti dokaze o pravno merodavnih činjenicah odnosno te dokaze tudi kar priložiti v izvirniku ali v prepisu, vendar se smejo dokazila predložiti tudi na javnem naroku in sicer za primer vsled preložitve se vršečih več narokov že na prvem naroku. Na dokaze, ki se niso že v predhodnem upravnem postopanju ponudili, se upravno sodišče more ozirati le tedaj, če se nanašajo na nedostatke v upravnem postopanju, za katere tožitelj pred izdajo izpodbijanega upravnega akta ni mogel vedeti.

Ako se stranka hoče odreči javnemu naroku t. j ustni razpravi pred upr. sodiščem, naj to v tožbi izrecno pove. Brez take izrecne izjave tožitelja bi se namreč opravil o tožbi javen narok, razun če upravno sodišče tožbo kratkomalo z odlokom ali sklepom zavrne zaradi nedostatnega postopanja upravnih oblastev. V teh dveh slednjih primerih ni treba pozvati strank k ustni razpravi. Če ni takega primera in se je tožitelj izrecno odrekel ustni razpravi, povpraša upravno sodišče, ali toženo upravno oblastvo izrecno zahteva, da se opravi ustna razprava. Ako v takem primeru tudi toženo upr. oblastvo ni izrecno zahtevalo ustne razprave, razsodi upravno sodišče kar v nejavni seji. Ker mora upravno sodišče razsojati na podstavi činjenic, ki jih je ugotovilo upravno oblastvo, javna ustna razprava itak nima večjega pomena.

Tožbi se mora priložiti: 1.) izpodbijani upravni akt sam v izvirniku ali v prepisu in 2.) prepis tožbe in po en prepis njenih prilog.

Pripeti se seveda večkrat, da tožba nima predpisane vsebine ali predpisanih prilog. V takih primerih se stranki ob vrnitvi tožbe in njenih prilog določa neprestopen rok za odstranitev teh formalnih nedostatkov v tožbi. Tožbe, ki so se vnovič šele po preteku tega sodniškega roka predložile, se smatrajo za prepozno vložene.

Končno bodi še omenjeno, da morajo biti tožba in njene priloge pravilno kolkovane, v kolikor tožitelj ne uživa v smislu čl. 5 zakona o taksah in pristojbinah od 25. okt. 1923 in čl. 1 pravilnika za izvrševanje odredb o taksah od 6. nov. 1923 osebne prostosti od plačanja taks.

*) V prvi del tega članka, priobčenega v nedeljski številki, je prišlo par napak. Tako je v točki 3, vrsti 40 čitati mesto »upravno oblastvo I. stopnje« pravilno »upravno oblastvo II. stopnje« in v točki 6, vrsti 8 dodati besede sploh in torej tudi takrat, če ne gre za subjektivne pravice tožitelja.«

Nov tržaški škof.

e. — T r s t, 13. jan.

Stolica tržaško-koprskega vladike je bila že od nekdaj politicum primi ordinis. Bilo je tako pod Avstrijo, odkar se je pričelo v državi narodnostno gibanje, in ostalo je tako in brez dvoma v še potencirani meri po aneksiji Primorja k Italiji. Zadnji tržaško-koprski škof, imenovan z Dunaja, sedanji mariborski vladika dr. Karlin, je po aneksiji postal nemogoč in je odšel tiho in neslišno, seveda potem, ko so mu fašisti z dejanskim napadom v škofijski palači vsilili potni list za odhod čez mejo.

Po dr. Karlinovem odhodu je stolica sv. Justa ostala precej časa prazna, dokler je ni zasedel bivši italijanski vojaški škof mons. Bartolomasi, mož dobrih, čistih namenov, ki sicer ni poznal jezika večine vernikov svoje škofije, ki pa je skušal po svojih najboljših močeh zadoščevati težkim nalogam svojega odgovornega mesta. Hotel je biti pravičen in je s to namero naletaval na take težave, da se mu je po dveletnih naporih pristudilo škofovanje v Trstu in je odšel. Sledilo je zopet daljše medvladje, tekom katerega so se čula kaj različna imena kandidatov za njegovo nasledništvo. Končno se je Vatikan vendarle odločil in 8. julija 1923 je bil imenovan za tržaško-koprskega škofa profesor v goriškem centralnem semenišču, dr. Alojzij F o g a r.

Dr. Fogar je italijanske narodnosti in izhaja iz znane Fogarjeve rodbine v Pevmi pri Gorici. Star je sedaj šele 42 let. O njem gre glas, da je v resnici svečenik, pred katerim je treba sneti klobuk, mož resnice in pravice. Označuje ga prav dobro dejstvo, da je tedaj, ko je šlo za oddajo službe profesorja veronauka na goriški nem. gimnaziji, za katero sta se potegovala dva prosilca, eden Slovenec, drugi Italijan, bila velika večina Slovencev za Italijana, Fogarja, ker je bila vobče znana njegova neoporečna nepristranost in njegova izredna strokovna sposobnost. Dr. Fogar je popolnoma zmožen našega jezika. Srca Italijanov pa si je dr. Fogar pridobil zlasti tekom vojne, ko je vse svoje moči posvečal italijanskim beguncem in internirancem v taboriščih v zaledju, katerim je bil premnogokrat edina zasloomba. Mudil se je dalje časa tudi v Ljubljani. Zadovoljni so bili torej z njegovim imenovanjem verniki obeh narodnosti in bilo je pričakovati, da bo vatikanskemu imenovanju kmalu sledila tudi vladna potrditev. Toda prišlo je drugače.

Minili so meseci, dr. Fogar pa še vedno ni bil potrjen in ni potrjen od vlade niti še danes ne. Delovati so začele javne in tajne sile in fašistovski listi so zahtevali čisto odkrito, da naj vlada, sklicujoč se na dedščino pokojne Avstrije, imenuje državškega škofa, ki pa naj ne bo dr. Fogar, ali pa naj razpiše za stolico sv. Justa nov natečaj. Navidezno je bilo to vprašanje le formalnega značaja, ki bi imelo svoj izvor v sporu med Vatikanom in italijansko vlado glede pravice imenovanja škofov v bivših avstrijskih pokrajinah — v stari Italiji imenuje Vatikan škofe in jim daje potem vlada »exquatur« — v resnici pa je šlo za razveljavljenje imenovanja dr. Fogarja, ki so ga opisali fašistovsko - vladnim krogom kot premedlega Italijana in preprijaznega Slovanom. To vse je veljalo še do včeraj.

Danes pa čitam v italijanskih jutranjih listih, da je novega tržaško-koprskega škofa mons. dr. Fogarja včeraj sprejel ministrski predsednik Mussolini, da ga mu je predstavil fašistovski poslanec Dudan, da je bil razgovor precej dolg in zelo prisrčen in da je novi škof razložil ministrskemu predsedniku položaj v tržaško-koprski škofiji, zlasti pa položaj duhovščine. In še več! Današnji fašistovski »Popolo di Trieste« objavlja na uvodnem mestu tržaške kronike članek, v katerem izjavlja, da so bili svoječasni njegovi napadi na dr. Fogarja neopravičeni, da so listovi informatorji zlorabili dobro vero uredništva, katero je z ozirom na zaupanje do svojih informatorjev opustilo svojo navado, da bi bilo pred objavo napadov ugotovilo, ali informacije odgovarjajo resnici. List pravi, da je potem sam preiskal in pretresal vse očitke na naslov novega škofa in našel, da so popolnoma neupravičeni, ter jih tudi zavrača sedaj vse drugega za drugim. Zaključek fašistovskega lista je tak-le:

»Don Fogar je pred vojno, med vojno in po vojni ostal vedno zvest sebi in svoji svečeniški vesti. Ni se boril na odkritem iredentističnem torišču, ni pa nikdar skrival svojih italijanskih čustev. Pod Avstrijo so drugi duhovniki klečeplazili pred cesarsko vlado, don Fogar pa teg ani delal nikoli. Po izbruhu vojne je med begunci, s katerimi je delili vse njihovo trpljenje, podržaval moralo in upanje v boljše čase. Po vojni je dovršene čine, ki jih je druga duhovščina sprejela mlačno, sprejel kot nekaj naravnega, kar je moralo priti, in se mu ni bilo treba odrekati ničesar in tudi ne požirati grenkih zalogajev. Verodostojne priče tudi dodajajo, da don Fogar ne goji posebne ljubezni do Slovencev, pa tudi ne posebnega nasprotja: pravi svečenik, ki se smatra za posrednika med vsemi katoličani, ne da bi povpraševal, kakega političnega prepričanja so in kak jezik govore. Don Luigi Fogar, novi tržaški škof, je strog pojav svečenika in bo mogel biti vreden naslednik mons. Bortolomasija.«

Boljšega priporočila mons. dr. Fogarju pač ni treba in tako je pričakovati, da v najkrajšem času zasede stolico sv. Justa.

14. 15. 16. in 17. februarja

Najmoderneja drama z izredno elegantnimi, najmodernejimi in najnovejšimi, **razkošnimi toaletami** v 6 dejanjih

Družina verižnika Grabilača

ali drugače imenovan

Šiber

v glavni vlogi **krasotica** v najmodernejših in najsijajnejših **toaletah**

LEE PARRY

Werner in Krauss.

Novopečeni bogataši v divjem lovu za denarjem voini milijonarji, sijajna igra, društveni plest.

Edina, krasna hčerka vojnega dobičkarja mora trpeti in prestati najhujše zlo — ker se noče udati očetovi volji in se poročiti z baronom, ki je znan kot lahkoživec. — Oče meče in sipa denar za razne razkošne zabave — a hčer pa požene ven iz svoje hiše in ji odtegne vsak denarni pripomoček. Njen otrok 8-letni deček prosi svojo mater za vsaj košček kruha — ker je lačen. — Vidimo scene, ki nas razveselijo — a druge, ki nam vsilijo solze v oči.

Ne zamudite in oglejte si ! ! to dramo ! !

Kino „Ljubljanski dvor“.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 14. februarja 1924.

Povsod prijatelji.

Iz nekega angleškega katoliškega lista je posnel »Slovenec« radostno vest, da nova angleška vlada ne bo vodila antiklerikalne politike. Macdonaldova delavska stranka da je zelo vneta za katolicizem, saj je sam minister John Wheathley dober prijatelj glasgovskega nadškofa. Tudi lord-predsednik Parmoor je pobožen katoličan in celo generalni vikar kentrbrijskega nadškofa. Ostali člani kabineta niso sicer osebni prijatelji nadškofov, vendar pa verni sektanti. Slednjič ne smemo pozabiti, da postane poslanik v Moskvi najbrž gospod O'Grady, ki je tudi odličen katoličan in vnet klerikalec. Sicer imamo smolo, da je imenovan za poslanika mesto njega Hodson, toda tudi ta bo moral računati s katoliško cerkvijo, drugače bo kmalu konec njegove slave. Torej povsod prijatelji, povsod pristaši, kaj hočete še več? Ali ni to nov nepobiten dokaz, da je katolicizem edino zveličavna vera in klerikalizem edino pravilna in smotrena politika? Vse v večjo slavo božjo in večjo komodnost cerkvenih vlastelinov. Kjerkoli se kaj zgodi in kakorkoli se stvari obračajo, vedno je treba speljati vodo na svoj mlin in dopovedati masam, da je njihova rešitev samo v bogaboječnosti in ponižnem kimanju z glavo. Bog ne daj, da bi zamudili najmanjšo priložnost in ne razbobnali po svetu, da je trhla stavba katolicizma še vedno najlepše duhovno svetišče, kamor lahko zahaja ljudstvo, kadar mu primanjkuje vsakdanjega kruha, da nadomesti ta primanjkljaj z besedo, ki prihaja iz »božjih« ust. Skala, na kateri stoji to tisočletno svetišče, se je začela sicer nekoliko majati in ponavljajo se glasovi, da bi jo kazalo odvaliti in postaviti na njeno mesto drugo, toda ker bi se v tem slučaju podrl marsikateri cerkveni stolček in izpraznile bogate zakladnice, je treba napeti vse sile, da se to pod nobenim pogojem ne zgodi! Gre za prenapolnjene žepe in oblast, torej pozor! In kakor pravi pregovor, da kadar ženska ne zmore, hudič pripomore, tako si misli tudi klerikalizem. Ne gre več samo z obetanjem peklenskih muk in drago plačanimi odpustki, hajdi na posvetno polje! Katolicizmu mora pomagati klerikalizem. In oba bratca bosta roko v roki kos vsem nezgodam in nevarnostim. Če pride kje na krmilo mož, ki bi utegnil pogledati obema kompanjonoma nekoliko na prste, ga je treba potolažiti z lepo besedo in poskrbeti za dobre prijatelje. Najbolj primerni za tako važno funkcijo so seveda nadškofje.

Tako modruje sam pri sebi »Slovenec« in je trdno prepričan, da je zadel žebelj na glavo. Sam sebi verjame, tako je zaverovan v svojo nezmotljivost. Stvar pa se lahko zasuče tako, da bo moral svojo trditev umakniti. Dober začetek, slab konec, pravi naša prislovica. Kaj če bi Macdonaldova delavska vlada hvaležno odklonila nadškofovo prijateljstvo in, zvesta svojemu programu, začela reformirati tudi cerkev? V posvetno življenje angleških državljanov že posega in v kolikor je cerkev po svojih gospodarskih ustanovah in mrtvemu kapitalu neposredno zvezana s posvetnimi interesi, lahko doleti tudi njo ista usoda. To bi bilo nekaj za naše klerikalce, ko bi morali ugrizniti kislo jabolko in poročati, da je na Angleškem vstal nov Antikrist, sličen onemu v Rusiji, ki hoče uničiti moralne in etične vrednote krščanstva (beri: cerkveno bogastvo in posvetno oblast duhovščine). Bodočnost bo pokazala, kdo je imel prav.

★ ★ ★

— **Bolezen Nj. Vel. kralja. Nj. Vel.** kralj Aleksander I. se je zadnje dni prehladil in je ostal v postelji 4 dni. Danes se mu je njegovo zdravstveno stanje zboljšalo.

— **Napačen zaključek.** Na seji narodne skupščine 7. februarja je poslanec SLS dr. Kulovec med drugim vzkliknil tudi nastopno: »Ali ni to, vprašam vas gospodje, dovolj značilno mnenje, da je nekaj gnilega v državi Danski, da skoraj četrtina vseh poslancev, ki zastopajo celotni narod, ni prisotnih v tej zbornici in da zastopniki drugega naroda stoje v najostrejši opoziciji proti sedanji vladi?« — Nam se vidi, da odsotnost »četrtine vseh poslancev, ki zastopajo celotni narod« ne pomeni toliko gnilobe v »državi Danski« kakor gnilobe poslancev samih, ki ne čutijo dolžnosti, da redno sodelujejo v narodnem parmamentu in tamkaj izpolnjujedolžnosti, ki so jih prevzeli od naroda. Če se posl. dr. Kulovec v tako sporedni stvari spodrsne, potem ni čuda, če je ves njegov govor sama zmeda in kolebanje med centralizmom, avtonomijo in federalizmom.

— **Občinska seja zopet odgodena.** Danes bi se imela vršiti občinska seja, na kateri bi se morala nadaljevati razprava o občinskem proračunu. Seja je bila znova odgodena, ker se klerikalcem še ni posrečilo pridobiti komuniste za udeležbo pri proračunski razpravi. Župan dr. Perič bo torej še nadalje vodil mestno upravo brez občinskega sveta. Občinski svet ni imel prave seje že več kakor pol leta. Kakšno je vzpričo teh razmer občinsko gospodarstvo, je jasno. Čudimo se, da vlada k vsemu molči in ne gane niti s prstom, da bi napravila konec temu nevzdržnemu stanju v mestni občini.

— **Uprava »Mestne hranilnice«.** Snoči se je vršila prva seja novega upravnega odbora »Mestne hranilnice ljubljanske«. Mesto odstopivšega ravnatelja Kocmurja je bil izvoljen v ravnateljstvo odvetnik dr. Celestin Jelenc. V ravnateljstvu so sedaj tile upravni svetniki: ing. Štebi, socijalist, predsednik; Alojzij Vrtovec, klerikalec, podpredsednik; člani: dr. Stanovnik, Albin Zajc, klerikalca in dr. Jelenc, socijalist. Namestnika sta: Jernej Ložar in socijalist Lah. V Kreditno društvo Mestne hranilnice se delegirani: klerikalca Orehek in Rojina ter socijalisti Rozman, Tokan in Lah.

— **Naše cenjene naročnike, ki prejemajo naš list po pošti, vljudno opozarjamo na priposlane jim položnice in prosimo, da nam blagovolijo poslati zastano naročnino vsaj do 24. t. m., da jim dopošiljanje ne zastane, kar bi bilo gotovo neljubo njim in nam.**

— **Reduciranje v javni bolnici. Ministrstvo za** zdravstvo je pri dušebrižništvu v bolnici reduciralo izmed treh duhovnikov — Lazaristov 2, ker zadostuje za duhovna opravila eden, hiralnica ima pa itak záse kolegij Lazaristov.

— **Celjske vesti.** — Umrl je po kratki, mučni bolezni dijak celjske trgovske šole Boris Salmič v 15 letu svoje starosti. Pokojnik je bil sin znane celjske narodne rodbine g. Rafka Salmiča. Težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje! — Škrlatica se je začela zopet opasno širiti v celjskem okrožju in so iz krajev Dobrna, Teharja, Gaberja, Št. Jurija ob juž. žel. in Ponikve ob juž. žel. pripeljali v celjsko bolnico že nad 40 bolnikov. Sanitetna oblast je skrbno na delu, da zatre epidemijo, ozir. prepreči njeno razširjenje. — Občni zbor Celjske Sokolske župe se vrši v nedeljo, dne 17. februarja ob 9. dopoldne v sokolski telovadnici. Pristop k občnemu zboru ima vse članstvo, glasovalno pravico imajo le v to izvoljeni društveni delegatje. — Oddaja cestnega gramoza. Dne 15. februarja ob 9. dop. pride od okrajnega zastopstva Celje napravljeni cestni gramoz za navoz na posamne okr. ceste dražbenim potom k oddaji. Interesenti se morajo zglasiti natančno ob določeni uri pri okr. zastopstvu v Vodnikovi ulici, kjer se bo izvedelo vse natančneje. — Vreme imamo pri nas zadnje dni zelo neprijetno. Skoro neprestano sneži in se po cestah in ulicah pretaka nezdrava snežena in blatna brozga. Snega je že precej zapadlo.

— **Mariborske vesti.** — 20-letnica Slovenskega trgovskega društva. Ob priliki občnega zbora Slovenskega trgovskega društva v nedeljo dne 10. t. m. se je g. predsednik Šoštarič spominjal tudi 20-letnice. Pred 20. leti je namreč nekaj v Mariboru živečih slovenskih trgovcev ustanovilo svoj trgovski klub. Iz tega kluba se je pozneje porodilo današnje Slovensko trgovsko društvo, ki šteje 680 članov. 20-letni jubilej se bo o priliki še posebej praznoval. Pri novih volitvah so bili povečinoma izvoljeni dosedanji odborniki. Na novo se je zasnoval zabavni odsek pod vodstvom g. Miloša Oseta. — Stanovanjska beda. Pred polic. komisarijatom je v sredo popoldne prignal stražnik dva otroka v starosti 1—3 let., ki jih je našel na cesti brez varstva. Stražnik je ugotovil, da hodi mati po hišah prosit podpore, da more plačati odvetnika, ker jo gospodar goni iz stanovanja. Ker njen mož zasluži komaj po 50 kron na dan, je primorana prosjačiti, da si zamore v svoji stanovanjski zadevi najeti zastopnika. Stražnik je pripeljal seveda vse skupaj na komisarijat. Otroka v vozičku sta vzbujala usmiljenje mimoidočih. Pomilovanja vredna ženska je Magdalena Korošec, žena delavca v Ribnici pri Limbušu. Ker prosjačenje po hišah po zakonu tudi v takem slučaju ni dovoljeno in ker ne pada v mesto, je morala z otrokoma zapustiti mesto. Med tem ko brezstanovanjci na tak način in v takem vremenu begajo po ulicah, razpadajo vojaški objekti seveda prazni in barake in ni nikogar, ki bi rešil od raznih strani tozadevno ponovno predložene prošnje. — Zdravstveno razmerje. Kljub izredno slabemu vremenu je Maribor dne 13. vendar doživel zopet izreden slučaj, da ni bilo nobenega mrliča. Pač pa se je bati da bo to nezdravo vreme pospešilo bolezni in umrljivost. Nalezljivih bolezni je še vedno 7 slučajev škrlatinke in 1 slučaj griže. — Nar. gledališče. V soboto zvečer so ponovili Balzacovo komedijo »Mercadet«. Komedija je dosegla kakor pri premijeri tudi pri reprizi zelo lep uspeh. Opazili smo zanimanje tudi v trgovskih krogih. G. Grom kot pretkani špekulant zelo imponira. Vlogo gospe Mercadetove je prevzela namesto obolele gdč. Šturmove ga. Bukšekova. Igra dovršeno, kakor smo pri nji navajeni. V nedeljo popoldne so ponovili Lumpacij-vagabund, zvečer pa opero »Janko in Metka. Vse predstave so bile prav dobro obiskane. Na novo se pripravlja noviteta pisatelja Miličinskega »Mogočni prstan« v režiji ravnatelja g. Bratine.

— **Prošnja.** Že par let se pogreša pri vseh večjih koncertnih prireditvah, kakor tudi pri operniih predstavah v Mariboru in Sloveniji sploh sodelovanje harfe. Nar. žel. glasbeno društvo Drava, ki ima med svojimi godbeniki tudi harfinista - specijalista, nadelo si je nalogo, da tej kulturni potrebi odpomore. Te dni je svojo nalogo tudi izvršilo. Dognalo je pri neki marib. rodbini izborno harfo angleškega vira znamke »Eradh« in stopilo z imetnikom v stik v svrho nakupa. Ker so se za omenjeno harfo zelo zanimali tudi interesenti iz Zagreba ni društvu preostajalo drugega, kakor čim prej skleniti kupno pogodbo, da tako reši harfo za Maribor. Pogodba je sklenjena. Harfa je kupljena za 33.000 D. Društvo, ki sestoji izključno iz revnih narodnih železničarjev, nima na razpolago tako visoke vsote v gotovini. Upoštevajoč splošno slabo gmotno stanje, tudi noče nadlegovati javnosti z nabiranjem daril, ampak se je odločilo obrniti se do društvu naklonjene javnosti s prošnjo za brezobrestna posojila v poljubni visokosti, ki bi jih po možnosti in točno odplačevalo. Naklonjenost katero je javnost do sedaj pokazala nasproti našemu društvu, nas navdaja z upanjem, da bodo številni dobrotniki smatrali nakup harfe kot važen kulturni čin, ter nam po svojih močeh priskočili na pomoč. Razposlali smo te dni v javnost tozadevne okrožnice s priloženimi položnicami, ter prosimo da bi prejemniki smatrali to okrožnico kot zelo nujno in se v obilnem številu odzvali. V slučaju, da kdo ni prejel okrožnice, naj blagovoli event. prispevke poslati direktno predsedstvu nar. žel. glasb. društva »Drava« v Mariboru.

— **Carinska konferenca na Rakeku.** — Dne 16. t. m. ob 17. uri se vrši na Rakeku v prostorih carinarnice druga redna carinska konferenca, h kateri vabi carinarnica vse interesente z opozorilom da se imajo vsi, ki želijo govoriti na konferenci, prijaviti tri dni prej pri vodji carinarnice.

— **Razpisana služba.** Razpisano je mesto konceptnega uradnika pri mestnem magistratu v Mariboru. Predpogoj politično-praktični izpit. Opremljene prošnje z navedbo zahtevanega činovnega razreda je predložiti do 27. tm magistratu v Mariboru.

— **Ukrepi radi požarne varnosti.** V Narodnem domu se bodo izvršile pri stopnišču in dvoranah nekatere potrebne naprave za slučaj požara.

— **Mestno kopališče** bodo letos primerno povečali, ker je v sedanjem obsegu premajhno. Ali tega niso vedeli občinski očetje lani, ko so kopališče gradili?

— **Iz našega državljanstva** je izstopil in sprejel državljanstvo ČSR rudar Adolf Brodač z ženo Terezijo, pristojen v občino Dvor, okraj Novo mesto.

—. **Šentjakobska knjižnica** posluje od danes 13. februarja dalje v novih lokalih na Starem trgu 11, bivša leva Jesenkova trgovina in sicer vsak delavnik od 5. do pol. 8. ure zvečer. Izposojujejo se slovenske, srbohrvatske, češke, ruske nemške, italijanske, francoske in angleške knjige. Na razpolago tiskani imeniki knjig. Kupujejo se knjige po najvišji ceni.

— **Važno za izseljence v Ameriko.** Zakon o kvoti določa, da nekatere vrste inozemcev smejo biti pripuščene v Združene Države tudi potem, ko je kvota izčrpana. Te vrste so: inozemci, ki se vračajo v Združene Države po začasnem obisku v starem kraju, nadalje gledališki igralci, umetniki, predavatelji, bolničarke, duhovniki vsakršne veroizpovedi, vseučiliški profesorji, učenjaki, kakor tudi hišni sluge in dekle, ki so bili že poprej v službi osebe, v spremstvu katere oziroma h kateri prihajajo. Dosedaj so priseljeniške oblasti tolmačile to določbo zakona v tem zmislu, da le zgoraj navedene osebe smejo prihajati tudi potem, ko je kvota izčrpana, da pa njihove žene in otroci niso izvzeti iz kvote. Radi tega inozemec, ki je šel na obisk v stari kraj, se je smel povrniti tekom šestin mesecev brez ozira na kvoto, ni pa smel privesti v Ameriko svojo v starem kraju živečo ženo ali otroke, razun ako je bila kvota za iste že vedno odprta. Sedaj pa je v neki sodni pravdi sodišče razsodilo, da tudi žene in otroci teh inozemcev morajo biti pripuščeni tudi potem, ko je kvota izčrpana. Generalni priseljeniški komisar, W. W. Husband, je radi tega izdal naredbo, glasom katere naj priseljeniške oblasti priznajo ženam in otrokom onih inozemcev, ki so izvzeti iz kvote, isto predpravico, kot njihovim možem oziroma očetom. Ista izjema velja tudi za soproge oziroma otroke ameriških državljanov. Na nikak način pa ni svetovati nikomur, naj se spravi na pot, zaupajoč, da bo ta odredba zanj veljala. Vrhovno sodišče utegne danes ali jutri razveljaviti gori omenjeno sodnijsko odločbo. Ako se to zgodi, bo nova odredba takoj preklicana. Radi tega je najbolj še počakati na končno odločitev Vrhovnega Sodišča.

— **Smrtna kosa.** V Cerkljah pri Kranju je umrla ga. Tončka Kramarjeva roj. Urek, soproga g. Mihaela Kramarja. Pokojnica je bila vrla Slovenka in dobra gospodinja. Pogreb se vrši v soboto 16. t. m. ob 10. dopoldne v Cerkljah. Blag ji spomin. — Rodbino g. Ivanuša v Sp. Šiški je zadela huda nesreča. Umrl ji je v nežni starosti sinček Milan.

— *Razne tatvine.* Trgovcu Franu Felle iz Maribora je bila med vožnjo Borovnica-Laze ukradena listnica z 900 Din in raznimi listinami. — Josipu Hlebšu, livarju v Strojnih tovarnah je bila ukradena listnica z 750 Din. — Iz državne jame na Vidovdanski cesti so bile ukradene tri velike deske, vredne 115 Din. — Iz Mestne klavnice je bila ukradena 14 metrov dolga veriga, vredna 500 Din.

— *Roparski napad v Našicah.* V torek ponoči so neznani storilci vdrli v Našicah v Beranov mlin. Zvezali so vratarja in nato vlomili v težko železno blagajno. Nato so jo naložili na voz in odpeljali. V blagajni je bilo 10.000 Din gotovine.

— *Požar na Muti.* V ponedeljek 11. t. m. je izbruhnil v železarni na Muti požar, in sicer v oddelku poleg mizarne. Požar sta takoj udušili požarni brambi iz Mute in iz Vuzenice. — V Rogaški Slatini je požar uničil pred dnevi gospodarsko poslopje »Luisenhof«, ki je zgorelo do tal. Baje je bil ogenj podtaknjen iz maščevanja.

— *Zasačen uzmovič.* Na glavnem kolodvoru je bil prijet trgovski pomočnik Stanko Raznožnik, ki je izpod lokomotive ukradel medeno zračno sesalko, vredno 3000 dinarjev in jo skušal odnesti. Bil je zasačen ravno pri poslu. Oddan je bil sodišču.

— **Iz raznih krajev države.** V Beogradu se je z razstopino kamene sode zastrupila 18-letna natakarica Radmila Stojić. Njeno stanje je opasno. V Novem Sadu se je upri aretaciji zloglasni žepar Franjo Radičić. Detektiv je bil med ruvanjem ranjen v levo roko. — Židarski pomočnik Mihajlo Stanković v Beogradu je padel s stavbe Starega Monopola in je obležal na mestu mrtev. V tovarni strojev, last Jakoba Reicha v Novem Sadu je izbruhnil požar, ki je napravil 500.000 D škode.

— **Policijska kronika.** Policija je bila opozorjena, da prejemajo starši natakarice Marije Jakopin iz Ljubljane, bivajoči v Mirni na Dolenjskem vedno velike količine sladkorja, kave, moke itd. Lepa Marička je bila zato včeraj aretirana. Izpovedala je, da je dobivala to špecerijsko blago od uslužbencev, nastavljencev, nastavljenih pri tvrdki Gregorc & Verlič na Cesti na Gorenjsko železnico. Policija je res še tekom včerajšnjega dneva prijela nato tri uslužbence in sicer 26 letnega Josipa Anžurja, 30 letnega Alojzija Somraka in 23 letnega Alojzija Černica, ki so izvajali »kontrabant« pri tvrdki Gregorc & Verlič. Tvrdka ima precej škode. Vsi štirje so bili oddani sodišču. — Tekom včerajšnjega dne so prispele na policijo sledeče ovadbe: 1 radi kaljenja nočnega miru, 16 radi prestopka cestno policijskega reda, 2 radi nedostojnega vedenja, 1 nezgoda, 1 radi poškodbe tuje lastnine, radi prestopka pasjega kontumaca. Aretaciji radi tatvine sta bili izvršeni 2.

— **Nepreviden voznik.** Hlapec Fran Slamič je z gigom tako drvel po Gradišču, da se je voz zadel v voziček, ki ga je vozil vajenec Rudolf Dejak. Vozliček je odletel na eno stran, vajenec pa na drugo. Dejak je dobil lažje poškodbe. Nepreviden hlapec je bil ovaden. — Nezgoda. Pri nakladanju hlodov si je poškodoval na Dolenjskem kolodvoru levo nogo hlapec I. Kogovšek. Prepeljan je bil v bolnico.

— **Usodepolna šala.** Iz Osijeka poročajo o zagonetnem slučaju, ki se je dogodil pred dnevi v kraju Dalj. Neki Jovanović je prišel v poslopje orožniške postaje in se tam preoblekel v orožnika in nato odšel proti kolodvoru kjer ga je srečal pravi orožnik. Slednjemu se je zdel Jovanović sumljiv in zahteval je od njega, da se legitimira. Jovanović se je temu upri in je naperil puško proti orožniku, ki pa je bil urnejši in ga je ustrelil s samokresom. Težko ranjenega so prepeljali v osiješko bolnico.

— **Pustolovna vožnja beograjske artistinje.** V bližnji beograjske radio-postaje pri Banjici je našla v ponedeljek policija avtomobil, last prometnega ministra, na cesti v blatu. V avtu je sedela napol zmrznjena artistinja Herma Serulat iz bara Music-Hall. Avtomobilu je počilo kolo in je obtičal. Šofer pa ni hotel dati policiji nikakih pojasnil. Na policiji je mlada dama izpovedala da je prebila v družbi dveh eleganov noč v Music-Hallu, nakar sta jo oba povabila, da napravi z njima malo avtomobilsko vožnjo. Prijetno so se vozili skozi noč. Nenadoma je avto obstal — počilo je kolo. V tem hipu sta skočila oba kavalirja na damo, ji iztrgala iz rok torbico s 3000 D in pobegnila. Šofer Čedomir Grabovski, ki je bil aretiran, zanika vsako soudeležbo in pravi, da dogodka niti opazil ni.

— **Vremenska napoved.** Dunaj, 13. februarja. Uradna vremenska napoved za 14. tm. Vreme negotovo.

— **Darila. Uprava našega lista je prejela za:** Dečji dom« Din 200, ki jih je daroval gosp. Stacul mesto venca, v spomin pokojnega upravnega svetnika »Jugoslavije« g. Viktorja Moro. — Srčna hvala!

KINO IDEAL lojalno popravlja tekst besedila

„Norčave ženske“

To ni pravi Ne norčave, temveč rafinirane, ekscentrične so vse te ženske, ki igrajo v tem res krasnem, do sedaj še ne nadkriljujočem filmu. To dejstvo smatra podjetje kot umestno, da ga sporoči p. n. občinstvu. Ker se bo film predvajal nepreklicno samo do nedelje, dne 17. t. m., opozarjamo, da si vsak pravočasno prekrbi vstopnice. Film je res — to priznava podjetje — amerikanski, ampak to reklamo naj se ne smatra amerikansko.

— **Ob odebelelosti, protinu, in sladkosečnosti** grenčica »Franc-Josef« izboljša delovanje želodca in črevesa, poživi prebavo in mogočno pospeši prebavljanje.

— **Kar Vi potrebujete, to je Elzafluid.** To pravo domače sredstvo katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka D 27. — Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzatrg št. 238, Hrvatska.

— **Po jako dolgem presledku se je vendar posrečilo upeljati tudi v našo državo najstarejšo in najboljšo originalno kolinsko vodo z zaščitno znamko Johann Maria Farina gegenüber dem Jülichs Platz. Vsaka reklama je odveč, ker le- ta originalna kolinska voda po svojem učinku neprimerni kakovosti in finoči, jamči za pridobljeni svetovni glas. Dobiva se v podzastopstvu za Slovenijo v drogeriji Adrija, Ljubljana, Šelenburgova ulica 5.**

Šentjakobska maškarada

:: **16. februarja** ::

:: **v Narodnem domu!** ::

Društvene vesti.

—*Društvo za gojitev treznosti v Ljubljani,* ki je bilo ustanovljeno dne 18. decembra l. l. in katero vodi odbor, sestavljen iz načelnikov in višjih uradnikov zdravstvene oblasti, oddelka za socijalno politiko, oddelka ministrstva za trgovino in industrijo, zastopnika škofijskega ordinarijata, akademske omladine in ročnega delavstva, je imelo do sedaj 7 sej. Pri sejah so se kot sosvetniki menjavali posamni člani, vsega skupaj pri vseh sejah pa je prisostvovalo 20 članov. Vsak teh članov je zastopnik kake državne oblasti, kulturne, prosvetne ali delavske strokovne organizacije. Sklepalo se je o nujni potrebi energičnega in sistematičnega skupnega boja proti vedno bolj se razširjajočemu alkohomizmu, ki grozi da zdravstveno, duševno in gospodarsko oslabi in uniči še to, kar nam je vojna in povojna doba pustila zdravega. Društvo stopi v stik z vsemi merodajnimi činitelji državnih oblasti in zasebnih organizacij, da doseže svoje občekoristne namene, ki streme v prvi vrsti za tem, da se sedanja mladina vzgoji v duhu treznosti, da se omeji že naravnost katastrofalno zlorabljanje zlasti žganih opojnih pijač, da se doseže čimvečji izvoz domačega vinskega pridelka in ustvari domača industrija sadnih konzerv in pijač ter otvori zavetišče za alkoholike. — Društvo je dalo natisniti poučne lepake, katere razširi po celi Sloveniji in poziv, ki bo pritrjen v vozovih potniških vlakov. V kratkem tudi razvije propagando za treznost s predavanji po raznih šolskih zavodih, društvih, vojašnicah itd. Pri predavanjih se predoči poslušalcem po možnosti s skioptičnimi in kinematografičnimi slikami vpliv zlorabe opojnih pijač na posameznike in družbo. Pri tej priliki bodo predavatelji organizirali tudi društvene podružnice po deželi. — Društvo se obrača do vseh prijateljev treznosti z vljudno prošnjo, da ob takih prilikah pomagajo društvenim odposlancem in predavateljem z nasveti in dejanji. Oni, ki pa tega ne morejo ali nočejo, naj v interesu blage stvari, vsaj ne delajo ovir in težkoč društvu. — *Društvo je popolnoma nadstrankarsko in njegovo delo samo vzgojnega in humanitarnega značaja.* — Vsi, ki se zanimajo za društvo in so volini ga gmotno in moralno podpirati pri tem resnem delu, naj se zglase pismeno ali osebno v društveni pisarni, ki se nahaja začasno v ljubljanskem invalidskem domu, vhod iz Lipičeve ulice za šentpetersko cerkvijo. — Uraduje se izven sobot, nedelj in ponedeljkov, vsak dan od 15. do 18. ure. Pismene vloge (n. pr. prošnje za pojasnila, propagandne tiskovine, predavanja, pritožbe proti prestopkom protialkoholne naredbe itd.), se rešujejo o vrstnem redu, nujni slučaji pa takoj. — Odbor.

— **Klub Primork** priredi na pepelnično sredo dne 5. marca v dvorani Kazine običajni svoj »Slanikov večer« z izbranim sporedom. Strokovno vodstvo, postrebo in sestavo prvovrstnega bufeja je prevzel iz prijaznosti g. Krapež. K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Klub Primork** javlja vsem interesentom, da vsled prenapolnjenja svojega plesnega tečaja ne more sprejemati več prijav. V slučaju pa, da se izkaže dovolj veliko število novoprijavljenih, se bo otvoril še en plesni tečaj.

— *Natakarski ples.* Snoči se je vršil v sijajno razsvetljeni in okusno, naravnost razkošno dekorirani kazinski dvorani natakarski ples, in sicer pod pokroviteljstvom restavraterja g. Rista in soproge načelnika gostilničarske zadruge ge. Kavčičeve. Dekoracije so se izvršile pod vodstvom g. restavraterja Krapeža. Prireditev so poleg mnogoštevilnega občinstva posetili veliki župan dr. Šporn, delegat ministrstva financ dr. Karel Savnik, zastopniki vseh javnih uradov, korporacij in društev in številni častniki ljubljanske garnizije. Zabavo, ki je bila zelo prisrčna in animirana sta otvorila z valčkom g. Rist in ga. Kavčičeva, nakar se je po določenem plesnem redu vrstil ples za plesom. Za pijačo in jestvine je bilo preskrbljeno v polni meri. Zlasti so se odlikovala po svoji okusnosti jedila iz prvovrstne kuhinje Krapeževe restavracije. Zabava je trajala do ranega jutra. Uspela je v vsakem oziru in je bila ena najlepših in najelegantnejših predpustnih prireditev. Tudi gmotni uspeh je znaten.

— **Narodna Čitalnica v Šiški** priredi v nedeljo, 17. t. m. ob 20. na svojem gled. odru v dvorani pri Valjavcu »Proslavo 75-letnice smrti pesnika Fr. Prešerna«. Na sporedu je petje čit. pevsk. zbora, solo-petje g. P. Burje, g. Berlota in g. Š., recitacija Preš. in drugih pesmi ter spominski govor. Pridite polnoštevilno, da dostojno proslavimo spomin našega pesnika-velikana. Odbor.

— **Božičnica kluba Primork** je obdarovala letos s toplimi oblekami in obutvijo 180 primorskih otročičev, ki stanujejo po vagonih pri Sv. Križu, v barakah v Zalogu in Sp. Šiški. Sredstva za to obdaritev je klub črpal po večini iz prispevkov ustanovnih članov in drugih podpirateljev kluba, za kar jim bodi izrečena na tem mestu najtoplejša zahvala. Zelo so tudi podpirale božičnico kluba razne tvrdke z izredno kulantnimi cenami v to svrho prodanega blaga, kakor tvrdka Indus (čevlji), tvrdka Prelog (volna za džemperje) in tvrdka Hedžet (blago). Tudi tem tvrdkam bodi izrečena najprisrčnejša zahvala celega odbora in obdarovanih begunčkov. Za odbor: Vida Baltič.

— **O. Z. drž. nameščencev in vpokojencev** ima nujno sejo širšega odbora v petek dne 15. tm. ob 20. uri v restavraciji »pri Mraku« (mali salon). Dnevni red: Razprava o izpremembi zveznih pravil. Radi tesnega prostora imajo dostop samo delegati. Teh udeležba pa je obvezna. — Predsedstvo.

— **Šentjakobska maskerada v soboto 16. febr. v gornjih prostorih Narodnega doma.** Na razna vprašanja se naznanja, da se maske lahko prijavijo v šentjakobski knjižnici na Starem trgu 11 med običajnimi urami ali pa pri blagajni na dan maškerade od 7. ure zvečer naprej.

Gospodarstvo.

NAŠ TRANZITNI PROMET.

(Dopis.)

Južna železnica je do podržavljenja sama postavljala tarife in sklepala pogodbe. Imela je prav lepe dohodke in dobro uspevala. Med drugimi tarifi je obstojal takozvani »Jadranski tarif« že več let pred svetovno vojno in imel namen privezati promet severnih delov bivše Avstrije na Trst, Reko, Pulj in Rovinj.

Po vojni je Južna železnica Jadranski tarif obdržala kot konkurenčni tarif napram drugim železnicam. Tako je pritegnila nase tranzitni promet iz Avstrije in Češkoslovaške. Ta promet je donašal Južni železnici pri malih stroških lepe dohodke. Postavila je potrebne stroje in osobje, ki je vlak, pripravljen za tranzit, simbolično prevzelo v Mariboru. Ker so vozovi plombirani prešli preko našega ozemlja, je odpadlo tudi ocarinjenje na naših obmejnih postajah. Isti postopek se je ponovil pri predaji na italijanski obmejni postaji.

Pri podržavljenju Južne železnice so Avstrija, Češkoslovaška in Italija obnovile Jadranski tarif. Le naša država tega ni hotela, čeprav sta Avstrija in Češkoslov. v lastnem interesu to želeli. Proga je preko našega ozemlja za nekaj sto km krajša in je pri uporabi Jadranskega tarifa tudi prevoz cenejši. Tranzitni promet je bil usmirjen preko Dunaja, Gradca, Maribora, Ljubljane in Postojne.

Železniški strokovnjak dr. Borko je dokazoval ministru saobračaja pomen »Jadranskega tarifa« za našo državo. Skušal je na podlagi navedenega tarifa obdržati naši državi okrog letnih 160 milijonov dinarjev, s čimur bi naša država mogla daleč po- in nadkriti anuitete, to je letno odplačilo, ki je naša država po rimskem dogovoru odplačuje za prevzeti del južne železnice. Dokazovanja dr. Borka so bila bob v steno. In modrejše glave, ki jih hočemo ob priliki navesti s polnimi imeni, so bogzna iz kakih vzrokov dosegle, da se je »Jadranski tarif« opustil!

Kaj je ta gospoda mislila, ne vemo! Ali je bila morda mnenja, da Čehoslovaki in pa Avstrija morajo za vsako ceno in če tudi po mnogo dražjem tarifu uporabljati naše proge? Mogoče je mislila, da drugod ne morejo do morja. Morda je celo kriva redukcija železniškega osobja? Nam je znano le sledeče, da železnica dnevno odpoveduje vlake! In sicer je odpravila naenkrat kar osem tovornih in še nekaj brzotovornih. Ako pojde tako dalje, bodo tudi tračnice zarjavele, kakor so zarjaveli in razpadli železniški stroji in vozovi, ki že leta zaman čakajo odrešenja in se bodo kmalu najbrž sami odrešili. In kako smo se zopet enkrat osmešili pred svetom! Kedaj bo nam zopet dana prilika, da to popravimo, kar smo sedaj zamudili? Imeli smo lepo priliko pokazati svetu, da nekaj zmoremo in znamo. V doglednem času, ko bodo naše luke in naš prekomorski promet urejen, bi lahko okrenili tranzitni promet v naše luke.

Kaj imamo danes? — Češkoslovaška in Avstrija sta ves svoj tranzitni promet usmerile preko Beljaka, Trbiža, Vidma v Benetke in Trst sicer po daljši poti, ki pa je po »Jadranskem tarifu« vendar le mnogo cenejše kakor preko našega ozemlja po našem visokem tarifu. Kedo se smeje? Vsak, ki le količkaj pozna prejšnji in sedanji položaj. Ali se bode ta talmi-pamet, s katero se v naši državi gotovi ljudje in »čez - noč - strokovnjaki« spravljajo z gotovimi nameni na stvari, katerih ne razumejo, že vendar enkrat »reducirala«? Ali se naj pri nas še dalje gospodari na raznih poljih edino le — na lastno veliko škodo in na korist škodoželjnih in vse bolj spretnih sosedov?

(Op. ur.) Na to poglavje se še povrnemo, da-si nas prav malo veseli — zvonenje po toči.

★ ★ ★

—g **Kongres privrednika u Zagrebu. Vanredno izdanje »Bankarstva« Zagreb.** Ugledna zagrebška gospodarska revija »Bankarstvo« je posvetila velikemu gospodarskemu kongresu, ki se je vršil 27. januarja tl. v Zagrebu posebno številko. Izdanje krasi 20 izvirnih litografij, ki jih je izdelal v enem samem dnevu član redakcije in znani jugoslovenski grafik prof. M. D. Gjurić. **V uvodniku obravnava g. Ljubomir St. Kosier delo, zaključke in perspektive konference,** naglašajoč njene glavne smernice: a) kritiko vladine gospodarske politike, b) zahtevo po gospodarskem parlamentu in c) interesno zajednico in sodelovanje vseh gospodarskih zbornic kraljevine SHS. Glede druge zahteve navaja svoj članek v »Jugoslovenskem Lloydu« iz l. 1920 »Z gospodarsko stranko do gospodarskega parlamenta«, kjer je že branil idejo take institucije in nasvetoval pot njene ostvaritve. V ostalem zavisi še danes od gospodarskih krogov samih, da se v bodoče zavzamejo za svoje interese in da položijo temelj močni ekonomski kulturi, ki bo našemu narodu dala pogoje splošnega kulturnega napredka in jačiega mednarodnega položaja. **Š. A. Alexander piše o osnovah naše gospodarske politike. Pred vojno še nismo poznali gospodarske politike, marveč samo nacijonalno borbo in politiko v omejenem pomenu besede.** Gospodarska struktura nove domovine pa zahteva točno opredeljeno gospodarsko politiko. G. Aleksander predlaga, da se osnujejo ti-le organi gospodarske politike: Gosodparski svet jugoslovenskih zbornic, gospodarski parlament in pa posebno gospodarsko zastopstvo v narodni skupščini. V članku **»Nakon konference privrednika«** pričakuje **g. dr. Juraj Vrbanič,** da bodo odgovorni činitelji pristopili k ustanovitvi **Arko,** ki si je stekel za konferenco velike zasluge objavlja članek **»Sastanek privrednika«,** v katerem povdarja, da so se na konferenci prvič zbrali gospodarski zastopniki iz cele kraljevine in razvili nepristranski gospodarski program, ki bo v veliko korist države in nacije. V bodočnosti naj med gospodarskimi krogi več ne zavlada partizanstvo. V kratkem se otvorijo oči tudi onim, ki so skušali razdvajati gospodarske kroge, in bodo spoznali da je gospodarsko delo namenjeno »procvitu in razvitku cele naše domovine«. **Dr. V. Lunaček** objavlja važen članek o **»našem privrednem zakonodavstvu u oči zagrebačke konference privrednika«. Dr. V. Benković** piše o **»uređenškem vprašanju na gospodarski konferenci«,** v katerem primerja plače manuelnih delavcev z 4000 dinarji mesečno z bagatelnimi prejemki državnih uradnikov od 1000—3000 dinarjev. **Prof. Deželič** vidi glavni uspeh zagrebške konference v ideji gospodarskega parlamenta, ki je postala sdaj aktualna. Slede članki **S. D. Aleksandra o industrijskih interesih na zagrebški konferenci, inž. Szavis-Nossan piše o prometnih interesih, Mirko Kus-Nikolajev obravnava socijalna vprašanja, ki so se pojavila na zagrebški konferenci.** Redakcijski del zaključuje **objava resolucij** ter kronika. V prilogi pa najdemo 20 krasno uspelih, markantnih litografij vodilnih mož konference, med drugimi portrete predsed. zagrebške trgovske in obrtne zbornice g. Vladimirja Arka g. dr. Vrbanića preds. saveza denarnih zavodov SHS, g. Š. D. Aleksandra, predsednika industr. saveza, pokrajinskega namestnika dr. Čimića, zagrebškega župana arh. g. Heinzla g. Ivan Rebeka iz Celja kakor je pogrešno pod sliko navedeno, g. Ivana Ogrina, v Ljubljani, g. Ivana Jelačina, delegata zveze trgovskih gremijev, g. dr. R. Pipuša, delegata Zveze industrijcev iz Maribora, g. Djure Džamonje, delegata slov. obrtnega društva iz Maribora, prof. Deželiča in Ljubomirja St. Kosiera, glavnega urednika »Bankarstva«. Vsebinsko in oblikovno zelo uspela edicija.

Revija se naroča v Zagrebu, Marovska ulica 30/I. in stane celoletno z vsemi izrednimi izdajami 150 Din. Knjiga izhaja enkrat mesečno na 48 straneh.

—g *Novosadska blagovna borza dne 13. februarja.* Na produktivni borzi notirajo: Pšenica baška, 79/80 kg, 1 vag. 335, 100 % kasa, 2 vag. 332.50, koruza baška, dupl. kasa, 24 vag. 242.50—245, 100% kasa, 5 vag. 240, sremska, 1 vag. 250, baška Zenta, 1 in pol vag. 245, fižol beli baški, pol vag. 865, moka št. »6« 3 vag. 325, banatska št. »6«, 1 vag. 312.50, otrobi drobni, 1 vag. 195. — Tendenca mlačna.

—g *Tedenski sejem v Zagrebu.* Zagreb, 13. februarja. Sejem je danes zelo uspel. Na tržišču se je pojavilo tudi nekaj tujih trgovcev. Cene živini se nerazumljivo drže visoko, medtem, ko so svinjam nekoliko padle. Cene za kg žive vage v Din so notirale: Rogata živina: voli domači I. 15—16, II. 13.50—14.50, III. 11—12, mlada živina 13—14.50, krave I. 12.50—15, II. 11—12.50, III. 10—11; teleta 20.50—21.50, II. 20—50, bosanska živina I. 12.50—14, II. 10—11, III. 9—10; svinje I. domače 26—27.50, sremska 27—28.50, II. 25—26, III. 21—22 50.

—g *Ustanovitev Obrtne banke.* Poseben skupščinski odbor je na včerajšnji seji zaključil razpravo o zakonskem načrtu glede ustanovitve državne priviligirane Obrtne banke. Zakon je bil sprejet z 10 proti 6 glasovom. Minister trgovine je naglašal potrebo ustanovitve centralne Obrtne banke v Beogradu, za katero bi se ustanovile podružnice v Ljubljani, Zagrebu, Mariboru, Sarajevu, Novem Sadu, Osijeku, Subotici in v drugih važnih industrijskih, oziroma obrtnih središčih. Odsek predloži zakon tekom prihodnjih dni plenumu narodne skupščine v razpravo.

—g **Semenj za živino in blago,** ki bi se imel vršiti dne 25. tm. v Višnji gori je radi sejmov, ki odpadejo na isti dan, prestavljen za 1 teden pozneje, to je na dan 18. februarja 1924.

—g **Živinski sejem v Mariboru.** Na zadnji živinski sejem se je prignalo 14 bikov, 190 volov, 279 krav, 7 konj in 3 teleta, skupaj 493 komadov. Kupčija je bila precej pasivna. Vnanjih kupcev ni bilo. Domačini pa ne zaupajo še sedanjim cenam. Živinorejci upajo na povišek cen, mesarji in drugi kupci pa pričakujejo znatnega padca cen — in to posebno z ozirom na stabilizacijo dinarja in pa tudi že v naših krajih se pojavljajočo konkurenco radi uvoza amerikanskega mesa. Pri živinorejcih pa igra izdatno vlogo da ne vsiljujeo svoje živine, še vedno zadostna zaloga krme. Cene kakor iz oklepajev razvidno z ozirom na zadnji sejem niso doživele posebnih sprememb: debeli voli 13.50—14.75 (14 — 14.50; poldebeli voli 12.50 —13.50 (13 50—14.50); plemenski voli 10.50 —14.75 (12.50—13 50); biki za klanje 9.50—12.50 (11.25—13); klavne debele krave 11.25 —13.25 (12—13); plemenske krave 10.25—11 (11—11.75); krave za klobasarje 8.75—10 (9.50—10); molzne krave 10—13.25 (10 —11.75); breje krave 10—13.25 (10—11.75); mlada živina 10—13.25 (13—13.50); teleta 11—13.50.

—g **Mesne cene v Mariboru:** Volovsko meso I. vrste 1 kg 24—26 (25—27); II. vrste 22—24 (22.24); meso od bikov, krav, telic 19—20 (13—21); telečje meso I. vrste 32 (26 —30); II. vrste 26 (24—25); svinjsko meso 30—40 (30—40).

To in ono.

EKSPEDICIJA NA SEVERNI TEČAJ.

Človeštvo stoji na pragu novega epohalnega dogodka — zmage nad vsemi zaprekami, ki so bile doslej na poti k skrajni severni točki naše planete. Po mnogih brezuspešnih poskusih gre sedaj za nov eksperiment, ki ima vse pogoje za uspeh, kajti pomagala mu bodo najmodernejša tehnična sredstva. Švedski potovalec Amundsen, znan že po svojih dosedanjih poskusih in preiskovanjih severnega tečaja, je pripravil novo ekspedicijo, čije podrobnosti so zelo zanimive. Amundsen se peča že več let s svojim novim načrtom za dosego severnega tečaja. Pred enim letom je predvideval, da bo njegova ekspedicija trajala okrog 6 let. Sedaj pa smatra, da bo dosegel severni tečaj v 24 do 26 urah. Svoj prvotni načrt, da se napoti s posebnim parnikom, je opustil in se oprijel druge bolj praktične misli, da se namreč poslužil nalašč v to svrho konstruiranega aeroplana. Prvi njegov pomočnik H. Hamer se nahaja ta čas v Berlinu, da uredi s kapacitetami avijatike nekatera tehnična vprašanja. V pogovoru z novinarji je Hamer pojasnil nekatere podrobnosti te kolosalne ekspedicije.

Po zadnjih poskusih z nemškim aeroplanom tipa »Junker« je prišel Amundsen do prepričanja, da poleta ne sme začeti od Aljaske kot izhodišča nego od Spitzbergov. Ekspedicija bo obstojala iz dveh ali po možnosti iz treh špecijalnih aeroplanov, ki se bodo mogli izkrcati ob vsaki priliki na vodi, na suhem, v snegu ali ledu. Aeroplani so konstruirani v tvornicah v Fridrichshafnu, na pot pa bodo vzeli nekega znamenitega strojnega tehnika in poznavalca avijatike iz Pise. Njihova konstrukcija je zgolj kovinska. Napravil jih je nemški inženjer Dorner, ki bo tudi spremljal ekspedicijo kot tehnik, da v slučaju potrebe takoj popravi aparate. Poskušajo tudi prilagoditi na aeroplanih propeler tako, da bi se lahko v slučaju potrebe kretali tudi nazaj. Ta izpopolnitev je potrebna osobito za polarne razmere, kjer je vedno nevarnost, da zadene ekspedicija na ogromne ledene gore in močne vetrove. Vsak aparat je opremljen z radiotelefonom za pošiljanje in sprejemanje poročil na razdaljo 500 angleških milj. Tekom februarja se vrše z novimi aeroplani prvi poskusni poleti v švicarskih Alpah. To se bo tudi pridružil ekspediciji pilot ameriške mornarice R. Davison. V aprilu prepeljejo aeroplane v Hamburg, kjer jih naložе na parnik, ki vozi med Hamburgom in Spitzbergi. Tja odpluje tudi Amundsenov parnik »Mood«, ki je lesen in konstruiran tako, da lahko kljubuje ledenim goram. Posadska bo obstojala iz 30 tehnikov, rezervnih pilotov, radiotelegrafistov, učenjakov, fotografov in drugih, od katerih bo samo šestorica poletela z Amundsenom čez severni tečaj. Parnik bo sledil ekspediciji te šestorice in tvoril nieno bazo. Ledene gore ne strašijo pogumnih učenjakov, pač pa je njihova skrb, kako bodo premagali goste megle, ki obdajajo severni tečaj in so v tem slučaju največja zapreka. Nemci so iznašli poseben aparat za regulacijo poleta in ravnotežja tako, da bo mogoče tudi to zapreko odstraniti. Aeroplani bodo lahko spuščali rešilne balone in signalizirali z lučjo, ki jo bodo spremljali posebni zvoki. Po tem signalu bo mogel vsak aparat v slučaju nevarnosti najti glavno bazo — parnik »Mood«. Mraz v polarnih krajih ne predstavlja nikake nevarnosti, ker znaša normalna temperatura v juliju in avgustu povprečno +2° C. Težko nalogo predstavlja pravilno vodstvo aparatov, kajti kompas je v teh krajih brez pomena, ker se bistveno spremeni privlačnost zemlje Kompas bo nadomestovala orijentacija po solncu in kronometer. Vsak aparat je preskrbljen z veliko zalogo gazolina. Poleg tega bo vozil parnik »Mood« tudi mnogo gorива in gazolina Na Aljaski bodo pripravljene posebne rešilne postaje z gorivom in drugimi pomožnimi sredstvi. Razdalja med skrajno točko Aljaske in severnim tečajem znaša približno 1800 km in pri normalnem poletu jo bo aparat preletel s svojo zalogo gazolina.

Cilj Amundsenove ekspedicije ni samo doseči severni tečaj, nego tudi preiskati nov, doslej nepoznan, ogromen del zemlje med Aljasko in severnim tečajem, čigar površina znaša 1 milijon kvadratnih angleških milj. To pomeni rešitev največjega geografskega problema tekom zadnjih dveh stoletij. Z odkritjem »Nove Amerike« bo vzpostavljena tudi zračna črta za reden promet z novim svetom. Poseben interes za znanost in bodoči razvoj sveta predstavlja ta nov del zemlje. Kakšen je in kaj se tam nahaja? Ledena puščava ali cvetoča in bogata nova zemlja? Odgovor na to dobimo še v istem letu, ko se začne ta zanimiva ekspedicija.

★ ★ ★

Kino »Matica«. »CEZAR BORGIA«.

Samo še danes se predvaja **historični** zgoraj imenovani film. — **Občinstvo se opozarja, da se vrše predstave v delavnikih ob 4., pol 6., 7. in pol 9. uri.**

Najnovejša poročila.

NARODNA SKUPŠČINA.

Dan interpelacij.

— **Beograd,** 14. febr. (Izv.) Predsednik narodne skupščine g. Ljubo Jovanović je danes šele ob 10.30 otvoril plenarno sejo narodne skupščine. Po končanih formalnostih in pred prehodom na dnevni red je zbornica izročila predloge ministra pravde, da se imata izročiti posl. Vladimir Pušenjak radi § 92 in 104 srbsk. kaz. zak. in pa posl. Anton Sušnik radi §§ 487, 488, 498 in 491 kaz .zak. sodišču, verifikacijskemu odboru v razpravo in v poročanje.

Predsednik Ljuba Jovanović je za tem prečital pismo poslanika Zedinjenih ameriški držav, v katerem se iskreno zahvaljuje za predsednikov spomen-govor povodom smrti bivšega predsednika Woodrov Wilsona, s katerim je narodna skupščina znala oceniti veliko delo bivšega predsednika za osvobojenje narodov. V svojem in v imenu svoje vlade je izrekel poslanik najiskrenejšo zahvalo.

Med dobrovoljskimi krogi je bilo za današnjo sejo veliko zanimanje radi interpelacije, tičoče se dobrovoljcev. Radi tega je bilo opžati na galerijah veliko število dobrovoljcev iz Beograda in iz ostalih krajev države.

Posl. dr. Bosković (dem.) je stavil na ministra za agrarno reformo stvarno in utemeljeno interpelacijo o razdelitvi zemlje med dobrovoljce. Poslanec je v svojem kratkem govoru ostro kritiziral postopanje ministrstva za agrarno reformo, ki ni bilo objektivno, marveč povsem strankarsko.

Minister za agrarno reformo Simonović je kratko odgovarjal na to interpelacijo, braneč vladino politiko pri razdelitvi zemlje dobrovoljcem. Interpelant se z odgovorom ministra ni zadovoljil.

VPRAŠANJE UREDITVE DRŽAVE IN DEMOKRATSKA STRANKA.

— **Beograd,** 14. febr. (Izv. Pogajanja za sestavo opozicijonalnega bloka se nadaljujejo. Sedaj je temeljno vprašanje sporazum o ureditvi države. Po zatrdilu nekaterih federalističnih krogov stoji Ljuba Davidović na stališču, da se začasno vprašanje ureditve države ne stavi v delovni program bloka, nego da se preiozi na poznejši čas Na včerajšnjih sestankih se je vršila medsebojna izmenjava misli. Kakor zatrjujejo, namerava dr. Korošec koncem tedna odpotovat v Ljubljano, da poroča glavnemu odboru SLS o poteku sedanjih pogajanj za sestavo opozicijonalnega bloka.

ITALIJA IN SLOVANSKI SVET.

— **Tist,** 14. februarja. (Izv.) Današnja »Edinost« priobčuje uvodnik, naslovljen »Italija in slovanski svet«, v katerem označuje svoje stališče napram izjavam raznih italijanskih politikov in listov o Slovanstvu. List izvaja: »S pogodbami z Kusijo in Jugoslavijo je pokazal Mussolini svojo voljo, naj Italija živi v prijateljstvu s Slovanstvom. Z ozirom na veliko etično silo nacijonalne ideje, ki jo ravno v Italiji najbolj slovito, sledi z neodklonljivo logiko **zahteva, da mora g. Mussolini iz svoje nove politiki napram Slovanstvu izvajati logične posledice tudi na znotraj v postopanju z našo narodno manjšino v Italiji.** Od bistrovidnosti in državniške modrosti sedanjega voditelja italijanske zunanje in notranje politike smemo pričakovati z vso pravico, da pride do spoznanja, **da je neizbežno potrebna tudi preorijentacija v notranji politiki napram jugoslovenski manjšini in da bo ta velik državnopolitičen čin le na korist države.** Naj svojemu velikemu delu prida še zadnje poglavje o svoji manjšinski politiki. To poglavje naj dokaže, da je res prijatelj miru in da ni sovražnik slovanstva in svobode.

FAŠISTOVSKA VOLILNA LISTA GOTOVA.

— **Rim,** 14. febr. (Izv.) Včeraj je sprejel Mussolini petčlansko komisijo, ki mu je v imenu fašistovske stranke predložila definitivno nacijonalno kandidatno listo stranke za bodoče volitve v rimski parlament. Na listi se nahajajo poleg drugih odločilnih oseb Orlando, Salandra in De Nicola.

MILIJONSKI KREDITI ZA ITALIJANSKO MORNARICO.

— **Rim,** 14. febr. (Izv.) Uradni list objavlja kraljev dekret, po katerem se budžet za vojsko in mornarico v proračunskem letu 1923-24 zviša za sto milijonov lir.

TRGOVINSKA POGODBA Z ITALIJO.

— **Beograd,** 14. februarja. (Izv.) Za danes ob 17. popoldne je definitivno določena prva oficijelna seja italijanske in jugoslovenske delegacije, ki imate voditi zaključna pogajanja za sklenitev definitivne trgovinske pogodbe med obema državama Otvoritvena seja se vrši v dvorani zunanjega ministrstva.

NINČICEV EKSPOZE O REKI.

— **Beograd,** 14. februarja. (Izv.) Današnja »Politika« priobčuje povodom odgoditve skupščinske razprave o roškem sporazumu kratko informacijo, da je odlaganje razprave treba spraviti v zvezo z okolnostjo, ker je hotel zunanji minister dr. Ninčić doseči sporazumno z rimsko vlado, da bi v ekspozeju o sporazumu navedel gotove koristi sporazuma ter na ta način ublažil neprijateljsko razpoloženje opozicije napram rimskemu paktu.

NARAŠČANJE ITALIJANSKEGA FAŠIZMA.

293.000 novih pristašev.

— **Rim,** 14. februarja (Izv.) Generalno tajništo fašistovske stranke je izdalo poročilo, po katerem je vpisanih v prvih 40 dnevih leta 1924. nič manj kot 293.676 novih članov v fašistovsko stranko.

PAPEŽEVA BOLEZEN.

— **Rim,** 14. febr. (Izv.) Papež Pij XI. je lahko obolel. Že nekaj časa njegovi zdravstveni pogoji niso najboljši. Zdravniki so mnenja, da gre za lahko indispozicijo.

Borzna poročila.

ZAGREBŠKA BORZA.

Dne 14. februarja, Sprejeto ob 13.

Vsled še vedno trajajoče čvrstoče dinarja v inozemstvu, je bilo na današnji borzi le malo povpraševanja za tuje devize, nasprotno pa so bile vržene na trg velike množine deviz, katere pa seveda ni bilo mogoče razpečati. Tendenca je ostala tudi še po borzi slaba.

Na efektnem trgu se je edino trgovalo v večjih množinah z opcijami Jugobanke (po 3 do 3½ Din). V ostalih papirjih pa je ostala situacija več ali manj neizpremenjena.

Ob zaključku notirajo:

Devize: Curih 14 20—14.30, Pariz 3.6910—3.7410, London 351—354, Dunaj 0.1150—0.1170, Praga 237—240, Trst 354.75 357.75, Newyork 81.00—82.05.

Valute: dolar 80.25—81.25, lira 352.50 —356.50.

Efekti: 7 % inv. drž. pos. od l. 1921 62, Ljublj. kred. banka 232.50—235, Prva hrv. šted. 990—992.50, Slav. banka 105—107, Hrv.-slav. zem. hip. banka 88—89.50, Hrv. esk. banka 161—162, Jugosl. banka 140 Trbov. prem. društvo 795—810, Slavonija 162 —167.50, Eksploatacija 125—127.50, Vevče 175—180, Šečerana 1440, Nar. šum. ind. 130 135, Guttmann 1500.

INOZEMSKE BORZE.

— **Curih,** 14. februarja (Izvir.) Današnja borza. Beograd 6.95 Berlin 1.29, Amsterdam 215.25, Newyork 575, London 24.74 Pariz 25.45 Milan 24.95, Praga 16.75 Bukarešta 2.92, Sofija 4.30, Dunaj 0.008120

— **Trst,** 14. febr. Beograd 27.85—27.90 Dunaj 0.0322—0.0325, Praga 66.80—67, Pariz 103—103.40, London 98.85—99.05 Newyork 22.90—23, Curih 398—401.

— *Dunaj,* 13. februarja. Dvize: Beograd 851—855, London 305.300—306.000, Milan 3084—3096, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3242—3258, Praga 2053—2063, Curih 12.335 do 12.385. — Valut: dinar 845—851, dolar 70.860—71.260, lira 3080—3100, češka krona 2024—2058.

Poizvedbe.

— **Našel se je zastavni list ljubljanske** mestne zastavljalnice št. 15851. Dobi se nazaj v upravi »Slov. Naroda«.

— **Našla se je** pri Jubilejnem mostu listnica s srednjo svoto denarja in robec. Izgubitelj naj se oglasi Vidovdanska cesta **št. 4.** Vodnik.

— **Pogreša se** od 13. tm. mladenič Anton Šilar, star 24 let iz Stražišča **št. 25.** pri Kranju na Gorenjskem. Bil je srednje postave okroglega obraza z majhnimi rjavkastimi brkami, bledih lic rjavkastih oči in temnorjavkastih las. Oblečen je bil v čedno temnorjavo zimsko obleko, imel je par dni preje bolečine v glavi, zato se sumi, da je ob zmedenosti kam zašel. Kdor bi kaj vedel o njem, se prosi, da proti nagradi sporoči njegovi materi Marji **Šilar, Stražišče št. 25., pri Kranju, Gorenjsko.**

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK.

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Ugodnost.

Trgovsko izobražena in zanesljiva oseba potuje v nedeljo ali ponedeljek v Nemčijo ter proti malenkostni nagradi prevzame vsa trgovska naročila. Izkoristite to priložnost pri sedanjih horendno dragih potnih stroških. Informacijo pri „Apollo“, Stari trg 19/II.

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica
(popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6-I.

„Color“,
najboljša, neškodljiva BARVA ZA LASE.
Glavna zaloga drogerija A. KANC, Ljubljana. — Razpošilja tudi po pošti. 2022

F. M—i.

O našem dedu.

Ni ga več.

Imel je prodajalno na vogalu ulice, pa če si se bližal prodajalni z desne strani ali z leve in si bil tujec v Ljubljani, si se zavzel in ti je strmečemu zastal korak — glej čudo: en meter nad pragom v prodajalno je prosto v zraku plavala obilna temna krogla, polovico si je videl, polovica krogle je bila skrita za podbojem vrat! Nad kroglo — nič, pod kroglo nič!

To je bil naš ded. Stal je na pragu, pa mu je čez prag molel okrogli trebušček na ulico in če je prišla mimo kmetica s piščanci, ni zamudil se zanimati za dnevni tečaj te robe v prid omenjenemu svojemu okroglemu čudesu.

Bil je star 75 let. V nemi grob je s sabo vzel tajnost, kako si je navzlic svoji obilnosti obuval čevlje. Dognano je le, da mu ni nikdo pomagal pri tem poslu, in tudi to stoji, da si jih je vsak večer sezul in da obut ni hodil spat.

Pa je to edina temna stran njegovega življenja. Vse drugo je bilo kakor na dlani, njegovi nazori in preudarki so bili kakor pod steklom — vedel si: to bo storil, to bo govoril.

In zdaj ga ni več. Življenja ura mu je dotekla in se ustavila — mirno, tiho — nič se ni potrlo, le vzmet, ki uro goni, je doslužila in odnehala. Pa ni bil pozabil poprej še južinati in ni prezri opozoriti hčera, naj pazita, da v prodajalni ne zamrzne plin. Tako je bilo vse v redu — dal Bog, da za nami, ki mu bomo sledili ,ne bo drugače!

Pa je škoda, da ni prisostvoval svojemu pogrebu — ta stvar bi ga bila močno zanimala.

Nataknil bi si bil na nos naočnike in se zraven kakor vsakikrat z nevščno besedo spomnil moža, ki jih je bil od njega kupil. Pazno in temeljito bi si ogledal krsto in potem počasi in z veliko važnostjo povedal strokovnjaško mnenje, ali bo povoljno služila svojemu namenu ali ne.

S krste bi mu krenile oči na pogrebno osebje, ali je v snažnih krojih ali ne — v veliko spotiko so mu bili živemu obilni madeži na teh krojih.

Mislim, ti madeži so bolj od sveč nego od golažev in ni nič gnusnega na njih. Pa smo vendar rajnikovo željo, naj bi bili kroji brez madežev, sporočili pogrebnemu zavodu in je ta ustrežljivo odgovoril, da bo osebje imelo dokolenice, in ni imelo le dokolenic, kajti smo sredi zime, nego je bilo od nog do glave oblečeno brezhibno, in bi bil tudi naš ded priznal: »Čedno so bili oblečeni, res čedno, kar se reče, da so bili oblečeni prav čedno« — in bi bil gospodo od pogrebnega zavoda odslej še bolj prijazno pozdravljal, nego jo je.

Od teh krojev bi mu pogled zadel ob skrušene svojce, sorodstvo, svaštvo pa bi bila starega moža zgrabila ganjenost in bi se bil razjokal nad svojim pogrebom — stavim, da bi se bil!

Solze so mu rade prihajale. Kadar so mu vnuki šli čestitat za god, so si obetali: »Ded se bo jokal!« Pa so drdrali svoja voščila, zraven so mu strumno gledali v oko, kdaj se bo pojavila solza. Tista solza jim je šla! Dal je vsakemu srebrno kronico ali dve, pa jim ni bilo kaj za kronice, kronice je itak spravil atek. Ali dedovi solzi se ne bi bili radi odrekli.

Pa bi se bil naš ded razjokal tudi ob svojem pogrebu, toda bi se bil kmalu zavedel svojih dolžnosti kot gospodar družine in bi bil poučil svojce, da se človek ne sme preveč vdajati žalosti, ker to človeku ne dé dobro, in bi se spomnil, da je zgorej v kredenci steklenica z okrepčilom, in bi nemara sebi privoščil požirek in drugim tudi, kdor bi hotel.

In potem bi se ozrl po številnih udeležencih svoje zadnje poti in bi se jim odkrival in jih pozdravljal »klajn!« — to je bila njegova okrajšava za »klanjam se!« in je sploh jako rad pozdravljal. Dražil sem ga, da zato, da mu odzdravljajo in si tako izrabljajo klobuke in so prisiljeni si kupiti nove. Kajti ded je prodajal klobuke. — Poznal je vse ljudi — le za imena jim ni imel spomina in kadar nam je hotel opisati dotičnika, ki ga je imel v mislih, pa mu zopet ni šla z jezika označba njegovega poklica ali urada.

Zapel mu je pevski zbor svoje ganljivo slovo, pa bi bil naš ded odkrit in z dostojanstveno pozornostjo poslušal in potem povedal: »Dobro so peli, res so peli dobro, kar se reče, da so peli prav dobro —« in bi bil to povedal s sigurnostjo vrhovne stopnje, ki zoper njen izrek ni pritožbe. Pa se vendar ne spominjam iz njegovega življenja nikakršne okolnosti, iz katere bi se dalo sklepati, da je imel tudi le mrvico posluha.

Vse bi ga bila silno zanimalo in se niti ne bi bil bal, da se mu bo prehladila »notranja sapa« — ta vrsta prehlada je bila njegova osebna posebnost — in vse bi bil opremil s svojimi modrimi opazkami.

Od pogreba smo se potrti vrnili domov, pa bi bil ded stopil z nami na čaj, da si ogrejemo prezeble ude, in bi moralo biti v dedovem čaju veliko sladkorja, in bi zraven izjavil, da ne bo nič jedel, pa bi bil le jedel po malem in brez prestanka — tako blaženo lepo mu je vse dišalo!

Pri čaju pa bi prebirali došle sožalnice, tudi od sodne gospode jih je bilo mnogo: naš ded je bil 42 let trgovec, pa ni bil vsa leta ne enkrat tožen, on pa je v vseh letih tožil enega samega in še tistega na kontumac — take trgovce čisla sodna gospoda!

Brali bi sožalnice in naš ded bi dodajal svoje opombe: »To je fin gospod! — To je fina gospa !— To so pošteni ljudje, prav pošteni ljudje, kar se reče, da so res pošteni!«

Pa bi se med sožalnicami znašel tudi že kak račun, tičoč se smrti in pogreba.

Tedaj bi našega deda nenadoma zapustil dobri sluh in bi rekel: »Kaj?« in bi se spomnil, da je čas, kar se reče, da je resnično čas, in da nima s sabo ključa in da mora kar koj na oni svet. In bi izpil svojo lužico čaja in z dna postrgal sladkor in bi šel. Kajti davkov in računov ni ljubil in mu tega ni zameriti in se mi zdi tudi mi drugi se bomo zategadelj globoko oddahnili na onem svetu in si ne bomo želeli nazaj.

---

†

Mihael Kramar naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je njegova nadvse ljubljena soproga oziroma sestra, teta in svakinja

Jončka Kramar roj. Urek

v 24. letu starosti nenadoma v sredo 13. t. m. ob 13. mirno in boguvdano zaspala.

Pogreb se vrši v soboto, dne 16. t. m. ob 10. dopoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče v Cerkljah.

Maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi v Cerkljah.

Cerklje pri Kranju, 14. februarja 1924.

Žalujoči rodbini: **Kramar-Urek.**

†

Globoko potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in prijateljem, da se je včeraj, dne 13. t. m. preselil naš ljubček

Milanček

med nebeške krilatce.

Sp. Šiška, 14. febr. 1924.

Žalujoča rodbina Ivanuš.

VELIKA ZALOGA VSEGA

elektrotehničnega materijala

MOTORJEV - SVETILNIH TELES - GRADNJE ELEKTRARN - INSTALACIJE

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

LEOPOLD TRATNIK

LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA 25.

NA DEBELO! NA DROBNO!

Svetovna tvrdka išče za več okrajev zanesljivega

potnika

Za zanesljivo moč stalna služba z velikimi dohodki. Istotako se reflektira na še zmožne vpokojence. Ponudba je nasloviti pod dobra in zanesljiva moč „994“ na upravo Slovenskega Naroda.

Prva slovenska izdelovalnica — USNJATIH OBLEK —

Drago Schwab

Ljubljana - Dvorni trg 3

Prometni zavod za premog d.d.

v Ljubljani

prodaja premog iz slovenskih premogovnikov vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D., V LJUBLJANI, Miklošičeva cesta 15, II. nadstr.

Kam prijatelj?

Po ne zamudno ugodnega nakupa pri NAROVO ZNIŽANIH CENAH, bitim k

A. Šinkovic nasl. K. Soss

LJUBLJANA, Mestni trg 19.

Zahvala.

Za mnogostranske izraze odkritosrčnega sožalja, ki smo jih prejeli pismeno ali ki so nam bili izraženi osebno ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljenega soproga, nepozabnega očeta, sina in brata, gospoda

Frana Adamiča

izrekamo tem potom vsem našo najprisrčnejšo zahvalo.

Posebej pa se zahvaljujemo čč. duhovščini in oo. frančiškanom, zastopnikom raznih korporacij in društev ter prijateljem blagopokojnikovim za udeležbo pri pogrebu, pevskemu društvu „Ljubljanski Zvon“, za prekrasni, tolažbepolni žalostinki, darovalcem prelepih vencev in cvetja, končno vsem, ki so našega dragega pokojnika tako številno spremili na njegovi zadnji poti. Še enkrat vsem naša najprisrčnejša zahvala!

V Ljubljani, dne 12. februarja 1924.

Globoko žalujoči ostali.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanje pa Din 5·—

Službe

Učenka

za trgovino v Sp. Šiški — se takoj sprejme. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1178

Sprejmem služkinjo;

najraje z dežele — k zakoncema brez otrok. — Eventuelno tudi postrežnico za čas od 8. do 3. ure. — Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 1115

Učenca

z nekaj razredi meščanske šole — le iz dobre rodbine — se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Jos. Divjak, Ribnica. 1024

Sprejmem

skromnega dekleta kot služkinjo k dvema osebama, ali pa postrežkinjo za ves dan, ki ima svoje stanovanje. — Naslov pove uprava »Sl. Naroda«. 1115

Računarica,

spretna, vešča tudi knjigovodstva, z najboljšim spričevalom, išče mesta v kaki pisarni pri kakršnem koli podjetju. — Ponudbe pod »Marljiva 1184« na upravo »Slov. Naroda«.

Potrebujemo dve

spretni šivilji

za ženske slamnike. ena bi bila po možnosti obenem štafirerka, ki bi imela stalen posel. Nastop takoj. — Pismene ponudbe na: Jovanović, Split, Ban Jelačićeva ulica 9. 1159

Modelni mizar

(Modelltischler), vešč. samostojen delavec. za izvršbo vseh takih del, se išče za takoj. — Ponudbe s prepisi spričeval in plačilnih zahtev naj se pošlje pod »Vešč mizar 921« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Knjigovodkinjo,

veščo strojepisja ter slovenske in italijanske korespondence — sprejme lesna družba v Sloveniji — Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo reference pod »Lesna« na: Aloma Company, Ljubljana. 1136

Prodajalka,

starejša moč, z 10letno trgovsko prakso, izurjena v vseh trgovskih panogah, zmožna voditi samostojno kako podružnico, želi premeniti sedanje mesto. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 1142

Mesto knjigovodje

korespondenta ali slično sprejme takoj pri industrijskem ali trgovskem podjetju vpokojen mlad uradnik. Večleten blagajnik, vešč slovenščine, srbohrvaščine in nemščine. Referece. — Ponudbe pod »Upokojenec« na Aloma Company, Ljubljana. 1116

Prodam

Štirisedežni avto

znamke Laurin & Klement, v najboljšem stanju, se ceno proda. — Josip Puh, Ljubljana, Gradaška ulica 22. 1016

Ugodno naprodaj

tri dobro ohranjene ženske obleke. — Na ogled so v trgovini Košak-Gačnik, Kongresni trg št. 4. 1176

Pisalno mizo

(amerikanski rouleaux), masivno, iz hrastovega lesa, novo, nerabljeno, poceni prodam. — Ponudb pod »Rouleaux« na Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica. 1149

Kupim

Brinjevo olje

se kupi. — Ponudbe z navedbo cene na: Srečko Potnik, Ljubljana, Metelkova ulica. 1037

Stanovanja

2 meblovani sobi

v mestu oddam takoj proti posojilu 12.000 dinarjev. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 1132

Stanovanje

v Mariboru zamenjam za stanovanje v Ljubljani. — Ponudbe pod »Maribor/1154« na upravo »Sl. Naroda«. 1154

Odda se lepo meblovana soba

dvema boljšima gospodoma. — Poizve se: Verhovčeva ulica 11, pritl., desno. 1135

Mala sobica,

opremljena, z električno razsvetljavo, sredi mesta — se takoj odda. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1179

Mesečno sobo

s posebnim vhodom v Sp. Šiški — s hrano ali brez — iščem. — Ponudbe pod »Sobica Šiška 1177« na upravo »Slov. Naroda«.

Dopisovanje

Možitev!

Bogate inozemke in premožne nemške dame žele srečne možitve. Gospodom, tudi brez premoženja daje diskr. nemško pojasnilo Ausk. Stabrey, Berlin N. 113, Stolpischestr. 48. 364

Ženitev!

Bogati inozemci in premožni nemški gospodje želijo srečno ženitev. — Damam, tudi brez premoženja, daje dis. nemško pojasnilo Ausk. Stabrey, Berlin N. 113, Stolpische Strasse 48. 363

Nepremičnine

Proda se trinadstropna hiša

v Ljubljani z gostilno, kegljiščem in lepim senčnatim vrtom. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 1026

Dobro idoče malo podjetje

(strojno pletenje) — na prometnem kraju sredi mesta in z lokalom, se proda. — Resni reflektanti naj se oglasijo pod »Podjetje Din 125.000 1172« na upravo »Slov. Naroda«.

Priložnost za trgovce!

Proda se v prometnem trgu na Štajerskem enonadstropna hiša z gospodarskim poslopjem in gostilno, primerna za trgovino. Poleg je velik vrt in polna ledenica. Cena ugodna. — Ponudbe pod »Cena ugodna/1166« na upravo »Slov. Naroda«.

Pozor Amerikanci

Proda se iz proste roke večje *kmetsko posestvo* z vsemi gospodarskimi poslopji, z lepim sadnim vrtom, njivami, travniki in gozdovoma. — V hiši se sedaj nahaja tudi gostilna, in sicer ob cesti Škofja Loka-kolodvor. — Natančnejša pojasnila daje: M. Kržišnik, Rajhenburg. 1048

Pozor! Pozor!

Radi preselitve se proda ali da v najem *specijalni dobro vpeljani krojaški salon*, in to v najlepšem in najprometnejšem kraju v Trbovljah. Lokal je najpripravnejši tudi za vsako drugo trgovsko podjetje. Reflektantu se na željo odstopi takoj stanovanje, velik vrt in drugi gospodarski prostori. — Le resni reflektanti naj se zglase osebno pri posestnici Alojziji Lesjak, Trbovlje I št. 252 (poleg lekarne). 1188

Konc. prometna pisarna

I. Stuhec, Maribor

Lekarniška ulica št. 4

proda

trgovsko hišo v Mariboru z dobro špecerijsko trgovino in gostilno in prostim stanovanjem; *dvodružinsko vilo* s prostim modernim petsobnim parketiranim stanovanjem, z elektriko, vodovodom, plinom in lepim vrtom; *manjša posestva v mariborski okolici* in drugod ter gozdna posestva za sečnjo in veleposestva.

Išče:

družabnike z ali brez sodelovanja z večjimi in manjšimi zneski za industrijska, trgovska in obrtniška podjetja.

Preskrbuje:

najvarnejšo in najplodonosnejšo naložbo kapitalij po dogovoru. 1144

Travnik in gozd

13.000 m², leži za Rožnikom ob Večni poti, pripraven za vsako stavbišče, naprodaj. Cena 20 dinarjev za m². V poštev pridejo samo tisti kupci, ki reflektirajo na celo parcelo. — Natančna pojasnila daje lastnik v Zg. Šiški 105. 1183

Razno

Polenovka,

namočena, se dobi vsak petek pri tvrdki — Fr. Kham, Ljubljana, nasproti hotela »Union«. 1014

Klavirje,

harmonije, godala, strune in potrebščine, na drobno in debelo. — M Mušič, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. 9892

Trapistovski sir Ia

v brezkonkurenčni kvaliteti nudi v vsaki količini po Din 31.90 za kilogram — Trgovsko podjetje K. Mahorčič, Zagreb, Petrova ulica 35. 955

Pletenine

vseh vrst in predtiskarija ročnih del, najmodernejši vzorci. Cene nizke. — L. Turk, Pred Škofijo 1, I. nadstropje (v prejšnjem poslopju Kreditne banke). 938

Pohištvo,

klub-garniture, jedilnice, spalnice itd po znižani ceni, dokler traja zaloga, nudita Erman & Arhar, mizarstvo, Št. Vid 4 nad Ljubljano. — Zahtevajte cenik! 1077

Prostovoljna javna dražba

hišne in kuhinjske oprave ter dobro ohranjenega gramofona se bo vršila dne 15. in 16. februarja t. l. ob devetih dopoldne na Stolbi št. 8. 1180

Najnovejši modeli otroških vozičkov

in dvokoles — najceneje pri *»Tribuna«, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.* — Ceniki franko. — Sprejemajo se tudi vsa popravila. 1093

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovaren Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hölzl, Schweighofer, Originag Stingl itd Tudi na obroke! — Jerica Hubad, roj Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ul št. 5. 30

Zidna opeka,

normalno in močno žgana, priznana kot najboljša kakovost, se nudi vsako množino po dnevni ceni. — Zaloga na drobno: Opekarska cesta 18 — R. Smielowski, arhitekt in mestni stavbnik, posestnik opekarne na Viču. 13.252

Telovadci - sportniki!

Priporoča se tvornica telovadnega in sportnega orodja J. ORAŽEM, Ribnica, Dolenjsko. Oprema kompletnih telovadnic in letnih telovadišč. — Stabilno in prenosljivo orodje. 10.362

Pohištvo

iz mehkega in trdega lesa in modroci, spalnice iz hrastovega lesa, masivne in politirane, se po ugodnih cenah prodajo; za nekaj denarja se tudi počaka. Marija Andlovic, Sv. Jakoba nabrežje št. 23, delavnica Sodarska steza št. 2, Ljubljana. 1094

Dekoracije za veselice!

Cenj. društvom in gostilničarjem priporoča tvrdka M. Tičar veliko zalogo papirnatih krožnikov in servijetov, serpentine, konfeti, lampijone, zalepke za šaljivo pošto in srečolov, girlande in druge lepe okraske po najnižji ceni! — Društvom popust! 328

Otroški vozički

več vrst, dvokolesa raznih modelov, najnovejši pomožni motorčki amerikanskega tipa »Evans«. Velika zaloga pnevmatike in delov po najnižji ceni. Sprejemajo se tudi vsa popravila, emajliranje in ponikljanje. — »Tribuna«, F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 10.112

POZOR! PEKARJI!

Diamalt

tvornice Hauser in Sobotka, Dunaj, Stadlau, pekarski sladni ekstrakt, je najboljše pekarsko sredstvo ter prekaša vse ostale dosedanje nadomestke. — Čuvajte se sličnih potvorb, naj bo prašek ali tekočina! Zahtevajte samo originalni »Diamalt«! — Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Strossmayerjeva ulica br. 10, Zagreb. 12.961

Najdeno je,

kje se dobe najceneje in najboljše pletenine vseh vrst, kot nogavice, šali, jumperji i. t. d. — Vsi izdelki so prvovrstni in cene konkurenčne. — Za vsa naročila se priporoča tvrdka

A. POGAČNIK, LJUBLJANA,

Vojvode Mišića cesta 21, II. nadstr.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.